

GRADISOV VESTNIK

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA GRADISK

Naši jubilanti 50 - letniki

Januarja in februarja so in bodo praznovali svoj 50. rojstni dan naslednji člani našega kolektiva:

Franc Rozman, tesar iz Celja, 1. februarja,

Albin Mavsar, gradbeni delovodja, Gradbeno vodstvo Ljubljana, 26. februarja.

Nikola Milošević, delavec, Gradbeno vodstvo Ljubljana, 19. januarja.

Valentin Skok, zidar — Gradbeno vodstvo Ljubljana, 9. januarja.

Jože Miklošič, mizar iz Skofje Loke, 26. januarja.

Tine Manfreda, delavec pri bencinski črpalki v Centralnih obratih, 10. februarja.

Anton Horvat, zidar iz Maribora, 9. januarja.

Anton Simončič, polkvalificiran betoner iz Maribora, 19. februarja.

Franc Koritnik, strojnik iz Maribora, 26. februarja.

Matija Gomzi, ključavničar iz Centralnih obratov v Mariboru, 12. februarja.

Dragovan ing. Sever, inženir na Centrali, 9. februarja.

60-letnico rojstva pa so praznovali:

Jože Medlobi, pomočnik upravnika iz Maribora, 2. januarja.

Valentin Horvat, zidar iz Gradbenega vodstva Ljubljana, 7. februarja.

V imenu vsega kolektiva, organov delavskega samoupravljanja, sindikalnega odbora in uprave podjetja vsem jubilarom iskreno čestitamo, z željo, da bi še mnogo let ostali med nami.

I. C.

DECENTRALIZACIJA DELAVSKEGA SAMOUPRAVLJANJA JE NUJNA

Po starem ne gre več

Družbeno ekonomske spremembe in razvoj materialne spodbude delavcev je razgibal ves kolektiv. Primeri Gerbičeve, predlogi gradbišča Ravne in Gradbenega vodstva Ljubljana itd. so postavili pred organe delavskega samoupravljanja vrsto novih vprašanj. Predvsem, v kateri smeri je razvijati ekonomski interes delavcev, kako urediti delavsko samoupravljanje in v teh razmerah krepiti enotnost podjetja.

Centralistično urejeno delavsko samoupravljanje, ko CDS razpolaga z vsemi osnovnimi sredstvi, reprodukcijskimi materiali, politiko delitve dohodka itd., je prišlo z ustanovitvijo ekonomskih enot in novega načina delitve dohodka v nasprotje z delavsko zavestjo in materialnim interesom, ker se že spreminja način dela in odločanje v korist neposrednih proizvajalcev v ekonomski enoti. Dejansko ne gre samo za formalno decentralizacijo delavskih svetov oziroma delavskega samoupravljanja ter ustanovitve nižjih organov, temveč za razpolaganje s sredstvi, ki jih ekonomska enota oziroma skupnost ekonomskih enot ustvari, s katerimi pa lahko po izpolnitvi obveznosti do družbe in podjetja sama upravlja. S tem pa je nujno, da se spremenijo odnosi centralnega delavskega sveta do obratnih delavskih svetov.

PREDLOG SINDIKATA

O vsem tem je na zadnji seji razpravljala sekretariat sindikalnega odbora podjetja ter predlagal naslednje spremembe:

1. v zvezi z ustanovitvijo ekonomskih enot naj se izvede decentralizacija delavskega samoupravljanja s tem, da se prenese delitev dohodka na obratne delavske svete, ki naj hkrati razpolagajo z delom osnovnih sredstev in delom obratnih sredstev ter amortizacijo;

2. ekonomske enote naj izvolijo predsednika ekonomske enote, v tem ko naj delavski svet tvori celotni kolektiv ekonomske enote;

3. ekonomske enote naj se ustanove le, če so za to dani pogoji;

4. stroški za varnost pri delu, bolezenski izostanki in tako dalje, naj gredo v breme ekonomske enote;

5. na Centralni podjetja je ustanoviti močan oddelek za pripravo del, analitski oddelek in sektor za pospešitev gradbeništvu;

6. pri Centralnem delavskem svetu je ustanoviti močno arbitražno sodišče;

7. okrepiti kadrovske službe in si na podlagi pravnega in spodbudnega nagrajevanja zagotoviti: stalen kader;

8. določiti lastno ceno za podjetje;

9. sestaviti pravilnik, ki bo dal organom Centralnega delavskega sveta še več pravic ob istočasnem prenosu nekaterih skladov na nižje organe.

Razprava bo nakazala še druge možnosti in oblike. Pri vsem tem pa je predvsem pomembno, da se v sistem upravljanja vključijo še več neposrednih proizvajalcev, jih ekonomsko zainteresirati in prepričati slehernega člana kolektiva, da moramo za večjo proizvodnost vložiti vse sposobnosti, s tem se bo izboljševala tudi naša življenjska raven.

GRE ZA POMEMBNO STVAR

Tako pravi torej sekretariat sindikalnega odbora podjetja. Menimo, da je stvar, ki jo je postavil na dnevni red sindikalni odbor, zelo pomembna. V bistvu gre namreč za to, da bi delavci odločili o vseh zadevah, ki vplivajo na njihov zaslužek. Ko načenjamo razpravo o decentralizaciji samoupravljanja v našem podjetju, je prav, da opozorimo na nekatera temeljna stališča, o katerih so govorili med drugim tudi

na nedavnem posvetovanju republiškega sindikalnega sveta, kasneje tudi v Republiškem odboru Sindikata gradbincev Slovenije, kar je spodbudilo tudi naš sekretariat, da se je lotil te zadeve.

Sekretariat ugotavlja troje: z nagrajevanjem po delu v ekonomskih enotah postajajo delavci zainteresirani tudi za gospodarjenje, ker je od tega odvisen njihov zaslužek. Dalje ugotavlja sekretariat, da je prav ta gmočna spodbuda povzročila, da hočejo imeti delavci tudi besedo pri gospodarjenju v podjetju, zlasti v ekonomski enoti, ker je postalo nevdružno, da nekdo drug odloča o vsem sistem, od česar je odvisen delavčev zaslužek. In končno opozarja sekretariat, da moramo v razpravah o decentralizaciji delavskega samoupravljanja, ki je postalo nujno, imeti nenehno pred očmi tudi enotnost podjetja, skupnost interesov ekonomskih enot. Oglejmo si te zadeve podrobneje!

PREDVSEM: IZPOPOLNITEV NAGRAJEVANJA

Decentralizacija delavskega samoupravljanja ima dvoje plati: ekonomsko in družbeno politično. Prva poraja drugo in druga terja, da se tudi prva spreminja in razvija. Z drugimi besedami: kolikor bolj se razvija nagrajevanje po delu, torej, kolikor spodbudnejša je delitev dohodka in kolikor bolj je približana neposrednim proizvajalcem, toliko nujnejša je decentralizacija upravljanja, pri čemer mislimo predvsem na decentralizacijo odločanja, ne pa morda na ustanovitev množice novih organov delavskega samoupravljanja ali na uvajanje novih decentraliziranih oblik delavske samouprave. Samo s tem seveda ne bi ničesar dosegli, če ti novi organi (ali pa sedanjih obratnih delavskih svetov) ne bi imeli pravice do odločanja, ampak bi njihove pravice zožili na pravice svetovanja in predlaganja.

Prva stvar torej, za katero se moramo boriti, je, da ustvarimo tak skladen sistem nagrajevanja, da bo vsak delavec spodbujen ne le za čimvečje fizične napore, za čimvečjo produktivnost na delovnem mestu, ampak tudi za čimboljše gospodarjenje. Temu namenu pa služijo ekonomske enote, ki jih zadnje čase naglo ustanovljamo v našem podjetju. Srstiti moramo torej predvsem to ustvarjalno pobudo v naših kolektivih.

PRAVICA ODLOČANJA IN NE SVETOVANJA!

Sproščena pobuda in ekonomska zainteresiranost slehernega delavca pa nujno terja, da ima proizvajalec tudi pravico do odločanja. Če je n. pr. njegov zaslužek odvisen od tega, koliko materiala porabi, od kakovosti, od tega koliko strojev uporablja in kako so izkoriščeni, koliko in kakšnih ljudi je zaposlenih v ekonomski enoti, kako so izkoriščena sredstva itd. itd., potem je razumljivo, da mora o vsem tem tudi sam odločati, ne pa da odloča o tem morda Centralni delavski svet ali pa celo samo delavčev predpostavljeno.

Brž ko stvari tako postavimo, postane očitno, kako zgrešeno je mnenje, da ekonomskim enotam, gradbiščem, gradbenim vodstvom itd.,

delimo dohodek iz centra. Narobe je namreč res, da so ekonomske enote, gradbišča, gradbena vodstva in obrati tisti, ki odstopajo del ustvarjenih sredstev za skupne potrebe podjetja. One namreč ustvarjajo dohodek in ne nekdo izven njih. One torej odstopajo del svojih sredstev za skupne službe in za skupne potrebe podjetja. V sedanjih razmerah centralističnega upravljanja je slišati tako načelo kaj krivoversko, toda prelomiti moramo s starim, saj razvoj že sam postavlja ta vprašanja in te zahteve na dnevni red. Če bomo s tem zaostajali, si bomo čisto po nepotrebnem povzročali ne le politične, ampak tudi gospodarske težave.

DECENTRALIZACIJA TERJA REORGANIZACIJO

Res, naše ekonomske enote še niso v pravem pomenu besede ekonomske. Ob njih je še cela vrsta nerešenih vprašanj, ki prav zadnje čase povzročajo težave. Nedvomno je treba te zadeve pospešeno urejati. Toda nekaj vendarle že imamo, kar nam lahko služi za izhodišče. Književodsko službo že prenašamo na gradbišča, ugotavljamo dohodek vsakega izmed njih, prav tako gradbenih vodstev in obratov. Decentralizirajmo vsaj do njih, ker so ekonomski računi že čisti, in recimo, da je zaslužek odvisen od gospodarjenja v obratu, na gradbišču ali gradbenem vodstvu. To je prav gotovo stvar, ki jo mora rešiti Centralni delavski svet, on mora določiti merila za ugotavljanje dohodka vsake izmed enic in hkrati tudi, kolikšne obveznosti imajo do podjetja. Le tako se more podjetje dalje razvijati, za kar potrebuje sredstva, da pokrije stroške osrednjih služb in jih tudi spodbudi za tehnično, kadrovske itd. pomoč enicam. Res je pa, da terja decentralizacija tudi reorganizacijo podjetja.

ENOTNOST PODJETJA NE SME BITI PORUŠENA

Tretja stvar, na katero opozarja sekretariat sindikalnega odbora podjetja, pa je enotnost podjetja. Nekateri se namreč močno boje, da bi z decentralizacijo spustili stvari iz rok in da bi se okrepile sredobežne sile ter bi se hotela katera izmed enic tudi osamosvojiti. Prav gotovo je to eno izmed osrednjih vprašanj, ki jih moramo imeti nenehno pred očmi.

Vendar si moramo biti v nečem na jasnem: kolikor bolj so močne centralistične težnje, toliko močnejše so tudi želje po samostojnosti, če namreč v centru ne bi sprevideli današnjega procesa. Nikomur namreč ne bi padlo v glavo, da bi se odcepil, če bi imel polne pravice odločanja o svojih življenjskih zadevah, od delitve in razporeditve osebnih dohodkov do skladov skupne porabe itd. Če neka edinica leta in leta čaka n. pr. na to, da ji bo centralni delavski svet dodelil stanovanja, se ljudje v njej čisto upravičeno sprašujejo, saj smo tudi mi prispevali k skupnemu dohodku podjetja, torej naj dobimo tudi sredstva za stanovanja. Cisto drugače bi pa bilo, če bi bil sklad decentraliziran in bi ga oblikovala edinica. Takrat bi pa sami vedeli, da so pač toliko ustvarili in da imajo stanovanj toliko, kolikor denarja so imeli. Potlej tudi ne bi bilo težej po osamosvojitvi.

V razpravi o vseh teh vprašanjih pa je poglavitno, da stvari tako postavimo, da bo vsaka izmed enic občutila potrebo po enotnosti podjetja, spoznati mora, da je njen obstoj možen le v skupnosti Gradisa in da se more razvijati le v taki skupnosti, da lahko pričakuje od nje vsakršno pomoč tudi v slabih časih po načelu: vsi za enega eden za vse. Nedvomno je glede tega potrebna močna politična akcija, hkrati pa moramo postaviti elemente delitve

Tudi betonerji so pridni študentje. — Morajo pa vedeti tudi nekaj o strojih, da bodo znali priskočiti na pomoč, če bo to potrebno. — Na sliki: tečaj za betonerje

■ **Ravne na Koroškem:** Zaradi neugodnega vremena so bili primorani prekiniti zunanja dela, to je kanalizacijo na Čečovu, na stolpcu itd. Delavci v glavnem koristijo letne dopuste, nekateri pa že za leto 1961.

Z decembrsko situacijo so realizirali 518 milijonov 245 tisoč dinarjev. Za leto 1961. še nimajo popolnoma jasne perspektive, ker investitorji ne vedo, s kakšnimi finančnimi sredstvi bodo v tem letu razpolagali.

■ **Goričane:** — Kranjski kolektiv je v Goričanah zaključil delo na mostu v Goričanah. Razen ograje je delo končano. Zabetonirali jo bodo spomladi. Most v Medvodah pa je končan.

■ **Kranj:** — Kljub stalnemu deževju in veliki vodi so uspeli zabetonirati opornike za most čez Kokro. Postavljajo že kabelski žerjav. Tudi pri gradnji opornega zidu pri Tiskanini jim nagaja visoka voda. Poskusili bodo izkopavati z bagrom UB 0,5, kateremu nameravajo predhodno pripraviti teren z buldozerjem. Če pa to ne bo mogoče, bodo morali popolnoma spremeniti delo in delati z dvojnimi zagatnimi stenami, napolnjenimi z ilovico, za kar pa bo seveda potreben nov predračun in dodatna pogodba.

■ **Obrat gradbenih polizdelkov:** — Na zadnji seji delavskega sveta obrata so razpravljali o planu za leto 1961, ki bo v primerjavi z lanskim za 34 % večji. Razpravljali so tudi o povišanju cen izdelkov, to je okrog 4 % zaradi podražitve surovin. Sklenili so, da bodo s planom seznanili vse člane kolektiva, poleg tega pa bo vsaka ekonomska enota imela svoj interni mesečni plan, kar bo pripomoglo, da bodo člani ekonomskih enot lahko sproti zasledovali dosežene uspehe. Prav tako je v letu 1961. predvideno povečanje delovne sile za ca. 18 %.

Ko je bilo govora o delitvi nagrad, so predlagali, da bi nagradili tudi člane izven kolektiva kot n. pr. tov. Šnajderja iz Centralnih obratov, ki je ponoči prišel in popravil okvaro na električnih napravah. Prav tako nameravajo nagraditi tudi tovariša Praprotnika, ki jim je že v najkritičnejših momentih priskočil na pomoč.

Govorili so tudi o čuvanju strojev in je tov. Jager poročal, da se stroji vse premalo vzdržujejo. Nekaj tudi zaradi tega, ker so stroji vedno v obratovanju.

■ **Jesenice:** — Na lastno željo je bil premeščen delovodja tov. Janez Klemen. Zamenjal pa ga je tov. Franc Polajnar, delovodja z Raven. Ker je ostra zima, so morali prekiniti z gradnjo mostu v Soteski. Delavce pa so prenesti na gradbišče Bled. Tesarji pripravljajo opaže za most v tesarski delavnici na Jesenicah. Za pomočnika šefa edinice je bil iz Ljubljane premeščen na Jesenice tov. ing. Silvo Erjavec, ki bo ob enem prevzel vse posle tov. Mrzelja.

■ **Porč:** — Dela v počitniškem domu dobro napredujejo. Zdaj zazidavajo pritličje ter montirajo instalacije. Predvidoma bodo dela končana že od konca marca, v kolikor bodo vse edinice dovolj pomagale.

■ **Koper:** — V Kopru so položili že 111 komadov velikih betonskih blokov ter bodo predvidoma že januarja končali obalni zid.

■ **Črni kal:** — Nedavno so delavci v kamnolomu Črni Kal odkrili jamo polnih lepih kapnikov, ki so jih člani kolektiva pobrali in odnesli na vse strani.

■ **Zalog:** — Na lokomotivski postaji v Mostah so dela v prvi fazi končana in obračunana. Kanalizacija je v glavnem položena razen pod industrijskimi tiri in pod sedanjo cesto za letališče.

■ **Medvode:** — V tovarni »Celuloz« so že zabetonirali temelje za skladišče pirlita. V Goričanah pa so poleg kislinskega stropa že zabetonirali vse vmesne preklade in jašek za osebno dvigalo.

Med naše najboljše gasilske ekipe spada nedvomno gasilska ekipa iz Skofje Loke

Menza v kalorijah

Že na dvorišču obratne menze Ilirije je prijetno zadisalo. Danes bo gotovo kaj dobrega, so dejali delavci, ki so po drugi uri v skupinah prihajali na kosilo. In res. Ta dan se niso zmotili. Goveja juha

z rezanci, pečenka, pražen krompir, zelena solata in tudi kruha je bilo dovolj. Večerja in zajtrk sta bila v redu in analiza je pokazala, da so ta dan prejeli 3100 kalorij. Vedno pa ni tako, so dejali abonenti, in to

Hrana vsebuje:	Kalorij	Beljakovine				Ca mg	Fe mg	Vitaminski			
		OH g. 04	Z g.	R g.	Masti g.			A je	B1 mg	B2 mg	C mg
Zajtrk	184,66	45,04					2,27	1839,57	0,20	0,12	50,45
Malica	301,22	28,54	7,46	5,80	14,05	45,40	7,98	3064,74	0,78	0,49	107,61
Kosilo	1072,58	123,21	28,87	16,98	40,80	143,73	5,01	17022,06	0,32	0,15	73,57
Večerja	540,55	56,29	2,41	9,38	28,09	73,63	13,26	6606,17	1,30	0,74	231,63
Celodnevno	2098,8	252,88	38,74	32,16	82,94	262,76					

Opomba: Prehrana je brez kruha.

Iz tabele je razvidno, da dobi abonent, ki se hrani v naši menzi, dnevno brez kruha 2.100 kalorij, če upoštevamo srednjetežkega delavca, ki potrebuje dnevno 3000 kalorij, bo zanj potrebnih še nadaljnjih 900 kalorij dodatka, ki ga bo v glavnem prejel od kruha in zelenjave. Količine trošenih beljakovin so v mejah normale, vendar le pod pogojem, da za pripravo jedi uporabljajo kvalitetna živila z zelo zmernim odpadkom, kar velja zlasti za meso. Maščoba bi se morala dvigniti za 10 gramov na dan in tako bi abonenti dobili vidnih in nevidnih maščob za ca. 90 do 92 gramov. Abonenti, ki se hranijo izključno v menzi, dobijo odločno premalo kalcija, kar je razumljivo, saj v jedilnikih ni mleka, mlečnih jedil, sira itd. Dnevna potrebna količina znaša 800 mg Ca, primanjkljaj 300 mg Ca. Mesto črne kave naj bi se delila mlečna kava in tako bi delno nadoknadili manjkajoči kalcij. Zeleza je v hrani dovolj, prav tako tudi A vitamina. Premalo pa je B vitamina. V jedilniku se zelo pogreša sveža nekuhana zelenjava, kajti abonent bi moral dnevno dobiti najmanj 50 gramov nekuhane zelenjave, kuhane pa vsaj 30 gramov.

Tako bi moral srednjetežki delavec dobiti dnevno:

meso	10 dkg
ribe	2—3 dkg
jajca	1 polovico
sočivje suho	5 dkg
maslo	3—4 dkg
razne maščobe . . .	4—5 dkg
kruh	47—48 dkg
riž, testenine	2—3 dkg
solata	5 dkg
sveže sadje	20 dkg
krompir	50 dkg
zelenjava kuhana . .	20—30 dkg
marmelada, suho sadje	3 dkg
sladkor	4 dkg
mleko	3—4 dkg

V ZASLUŽENI POKOJ

V zasluženi pokoj je odšel nočni čuvaj Anton Gostečnik z gradbišča TE Soštanj.

Ob slovesu je bilo razpoloženje več kot slovesno. Slavljenca so za 58-letnico priredili njegovi sodelavci skromno slovesnost. Uprava gradbenega vodstva v Celju pa se mu je oddolžila za vestno delo.

Sam pa je ob slovesu dejal, da ga je skrbr za življenje trla vseskozi do leta 1945. »Po svobodi sem šele uvidel, da mi ni treba greniti skromnega življenja in da lahko gledam z veseljem svojo jesen.«

Čeravno je bil 75 % delovni invalid, je svoje delo vestno opravljal, za kar se mu sodelavci in GV najtopleje zahvaljujejo z željo, da še pride med nje. J.

Vitaminov ali maščob verjetno tudi po drugih naših menzah manjka.

In kaj pravi upravnik obrata tov. Lojze Pahor?

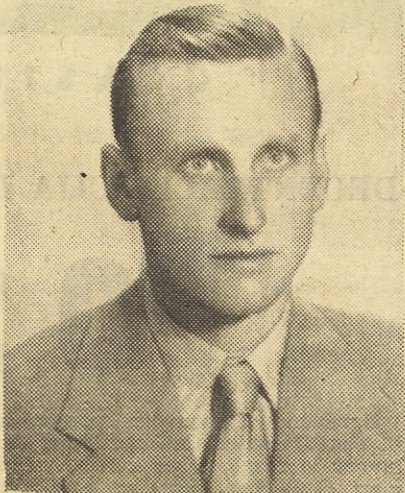
Res je, da je včasih hrana malo slabša, toda težko je zadovoljiti abonente, dati dovolj kalorij in hkrati poceniti hrano. Režija je velika, poleg tega mu manjkajo stroji kot n. pr. universal stroj za lupljenje krompirja itd. Še težje pa je z nekaterimi abonenti, ki skušajo na

Znanje je ključ do uspeha, do napredovanja. Napredovanje pa pomeni večji dohodek tako za podjetje, v katerem dela, kakor tudi za človeka, ki napreduje. Človek je dolžan, da se uči zaradi sebe, zaradi svoje družine, da jo lažje preživi in zaradi družbe, katere član je. Napredek je torej osnova blagostanja. Tako je napisal tov. inž. Branko Vasle na prvi strani skripta za tečajnike betonerske stroke.

In kako je pri tečajnikih? Tečaj obiskuje 18 kandidatov. Večina so to že starejši izkušeni gradbeni delavci, nekateri med njimi so tudi že več let pri podjetju. Zelje in potrebe so jih prisilile, da so pričeli s študijem. Program je precej obširen in obsega dnevno 7 ur praktičnega dela in 6 ur teoretičnega. Največje težave jim povzročata matematika in nekateri strokovni predmeti. Vsi pa trdijo, da bo šlo, kajti volje jim ne manjka.

S tečaji bodo nadaljevali. Prihodnji teden se prične tečaj za kvalifi-

cirane tesarje, drugi tečaj za polkvalificirane strojnike, v pripravi pa je tečaj za skladiščne — vodje materialnega vodstva ekonomskih enot. Prihodnji mesec bomo pričeli s tečajem o zidanju po belgijski metodi. Skupno z birojem za gradbeništvo pa organiziramo tečaj za kvalificirane strojnike itd. L. C.

Jože Lorenčič — naš novi plačani sindikalni funkcionar. Že na 4. seji DS je bilo govora o postavitvi političnega funkcionarja v podjetju, ki bo skupno z organi delavskega samoupravljanja pomagal pri reševanju tekočih problemov. Tov. Lorenčič je star član kolektiva in dolgoletni sindikalni funkcionar. Na novem delovnem mestu mu želimo obilo uspeha, člane kolektiva pa prosimo za vsestransko sodelovanje in pomoč

«Gradisov vestnik» izdaja delavski svet podjetja Gradis. Ureja ga uredniški odbor. Odgovorni urednik Lojze Cepuš. — Tiska tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani. — Izhaja mesec 2.

Zasebna lastnina ali kaj?

Stara navada je, da v kolektivu organizirajo razne akcije v prid članom. Tako so organizirali tudi na našem gradbišču blagajno vzajemne pomoči že pred tremi leti, da si lahko sposodijo ljudje denar, kadar so v stiski, in to brez obresti.

Nezadovoljnejši pa tudi pri tem ne manjka. Marsikateri godrnja, zakaj neki mu odtrgajo po 100 dinarjev na mesec, ko pa še ni nikdar najel posojila, niti ga ne namerava vzeti. Stvar pa je v tem, da so pri nas sklenili, da se vsakemu odtrga pri plači ta znesek hkrati s sindikalno članarino. Nekateri razpravljajo med seboj, naj bi vendar plačevali obresti od vložene denarja, ko posojila že ne nameravajo vzeti. Zato bi bilo bolje, ko bi ta denar nalogali v hranilnico, kjer bi dobili vsaj obresti. In še pristavljajo, da bi morali od posojil plačevati obresti. Menijo tudi, da ni prav, ko kar pri plači pobirajo članarino od vseh zaposlenih, saj vsak po statutu sindikatov ne mora biti član te organizacije. Z znamenikami pa so v zaostanku za 3—4 mesece.

Kot sem že dejal, je treba pozdraviti vsako akcijo, če gre v dobro članstvu, zdi se mi pa, da akcija, ki jo je pred nedavnim organiziral odbor blagajne vzajemne pomoči, ne sodi med take. V tekstilni tovarni v Novem mestu so namreč naročili nekaj kamarna. Žal pa se je zgodilo, da so dobili kamarn samo nekateri ljudje, seveda tisti iz pisarne in okrog nje in so vse blago razdelili v nekaj minutah. Za delavce je ostalo pa nekaj metrov navadnega blaga. Ko so jih vprašali, kako se je moglo kaj takega pripetiti, so dejali, naj se nikar ne razburjajo, ker bo kmalu prišla nova pošiljka tudi za delavce. No, minila sta že dva meseca, o blagu in pošiljki pa ne duha ne sluha.

Prav bi bilo, ko bi odbor blagajne vzajemne pomoči hkrati obvestil vse člane, da je blago prišlo, ne pa da so ga prodali kar pod roko. In to za denar iz blagajne vzajemne pomoči. Zakaj tega niso storili, pa je odprto vprašanje.

Franjo Zvonarek, Medvode

Pripomba uredništva: Če si je odbor blagajne vzajemne pomoči

gradbišča, kjer je ta tovariš zaposlen, res dovolilo nekaj takega, zasluzi vsa grajo. Gre za čisto navadno birokratske postopke, ko si le ozek krog ljudi okorišča z denarjem skupnosti, saj so vzeli denar za nakup blaga iz blagajne vzajemne pomoči, okristili pa so se z njim le sami. Saj ne gre morda za kakšne ponoverbe! Še zdaleč ne mislimo kaj takega, vendar je preprosto nemoralno, če se je vse to res tako zgodilo, kar je napisal tovariš Zvonarek. Gre za moralno podobno tistih, ki so si vzeli blago, četudi so ga plačali, ker delavcev o tem niso obvestili. Odbor pa kljub pooblastilom ne more na tak način razpolagati z denarjem, ki je last vseh članov, in ne njegova, niti tistih, ki so dali pobudo za nakup blaga.

Če so ga že naročili, bi morali najprej vprašati delavce, ali so tudi oni pripravljeni kupiti kaj blaga in koliko ter po kakšni ceni bi se blago dalo dobiti. Tako ne bi bilo nobenih očitkov, da delavci za to niso vedeli, niti nihče ne bi bil prikrajan, se pač ni naročil in potem seveda tudi blaga ni dobil. Dobili pa bi pristanek vseh zaposlenih in bi bila akcija res v dobro vsemu kolektivu in ne le nekaterim posameznikom iz pisarne in okrog nje, kot je napisal tovariš Zvonarek.

DOPISUJ
v svoj časopis

Kakšna naj bo Vzajemna pomoč?

Med prvimi, ki so agitirali za ustanovitev Blagajne vzajemne pomoči na gradbišču Zalog, je bil tov. Ljubo Kureč, prej član BVP na gradbišču Ljubljana. Sprva so bile težave, ker večina članov kolektiva še ni razumela, da je taka organizacija potrebna in koristna. Izvršni odbor sindikalne podružnice pa je iniciativno podprl in februarja 1958 smo ustanovili BVP.

Od takrat prispevajo člani mesečno po 100 din, blagajna pa daje kratkoročna posojila do 3000 din, dolgoročna posojila pa je dajala prvo leto do 15.000 din, pozneje pa do zneska 10.000 din. Pravila ne dovoljujejo jemati posojila zaporedoma vsak mesec. Nujnih primerov je vedno dosti, tako da blagajna izda večkrat tudi preko 80.000 do 100.000 din posojil mesečno. V letu 1960 so znašala izdana posojila nekaj nad 753.000 din. Odbor pa je ugotovil, da je tudi nekaj članov, ki stalno jemljejo posojilo ter smo že razpravljali, da to ne more več biti namen Vzajemne pomoči. Po drugi strani pa se uveljavlja misel, da bi morala Vzajemna pomoč sprejeti v svoj program tudi iskanje možnosti za nakup potrebnih artiklov po ugodnih cenah. Tako se je v jeseni začela akcija za

nakup drv, ki pa ni uspela, ker je bilo premalo interesentov. Drug poskus je bil z nakupom raznih kosov blaga po znižanih cenah direktno v trgovini Tovarne Novoteks. Glede tega pa je bilo precej pomislekov, ker je težko kupovati za druge in jim ustreči tako glede kvalitete in vzorca blaga, kakor tudi glede cene in dolžine kosa, ki je naprodaj. Vrh tega je imela Blagajna zaradi velikih posojil le malo gotovine in se je potem izkazalo, da je bilo več interesentov, kakor pa je bilo na razpolago nabavljenega blaga oziroma asortimana. Zanimanje za nakup blaga je bilo večje, kakor smo pričakovali, tako da ga je moglo kupiti samo 10 delavcev in 4 uslužbenci. Odbor je zato sklenil, da bo take in podobne akcije še začel, vendar jih bo treba prej pripraviti z veliko previdnostjo, da ne bo finančnega neuspeha.

Vzajemna tovariška pomoč v okviru sindikalnih podružnic ima verjetno lepe uspehe v drugih edinih podjetja. Bilo bi koristno, ko bi sindikalni odbor podjetja razprav o organizaciji, nalogah in o metodah dela, da bi medsebojno izmenjali izkušnje in povečali aktivnost Blagajne vzajemne pomoči. B.

Sef gradbenega vodstva Mari bor pozdravlja povabljenе upokoјence, nekdanje Gradiso ve delavce

MLADINA

pred vami je svetla bodočnost

Lepo je danes biti mlad, poje pesem. Res, mladini se marsikaj nudi. In prav je tako, saj vsi želimo, da mladim članom omogočimo čim lepšo in svetlejšo prihodnost.

Pa prislunimo malo mladini v našem kolektivu. Zadnjič smo izvedli kratko anketo o željah in delu naše mladine v podjetju. Anketirali smo mladinske funkcionarje. Odgovor pa so poslale le edince oziroma mladinske organizacije iz Centralnih obratov, Ljubljana, Maribor, Jesenice, Ravne na Koroškem, Gradbeno vodstvo Ljubljana in Koper. Pred nas se postavlja vprašanje, ali v teh edinicah res ne obstaja mladinska organizacija in zakaj ne? Če je ni, jo moramo ustanoviti, če ne dela, pa ji pomagati. Nekateri trdijo (tudi politični funkcionarji), da mladina ne dela, da nima političnega posluha, da je nezainteresirana za družbeni in gospodarski razvoj podjetja itd. Toda temu ni tako, treba je le, da večkrat najdemo pot drug do drugega.

Mladinci so pripravljene sodelovati v sindikalnih podružnicah, v

organih delavskega samoupravljanja itd., imajo željo po napredku, kar je pokazala tudi anketa. Probleme mladine premalo poznamo. Kaj so mladinci odgovorili? Tako je na primer napisal predsednik mladinske organizacije Gradbenega vodstva Ljubljana Franc Vogrinčič, da bi želel sodelovati v sindikalni organizaciji in na mladinskih akcijah. Pravi, da je treba mladincem oblikovati marksistični pogled na svet. Anton Javornik pa želi, da bi postal delovodja, tovariš Martin Golner gradbeni tehnik, tov. Peter Magdič ima premalo denarja itd.

Koprski mladinci pravijo, da so zdaj večje možnosti za učenje. Tako si predsednik mladinske organizacije tov. Ludvik Vresk želi, da bi postal gradbeni tehnik, Rajko Bojanič, blagajnik mladinske organizacije, bi rad postal šofer, tajnik tov. Ipraga Jakupovič pa knjigovodja. Drugi imajo zopet željo po boljših zasluhkih, Stepan Molner in Peter Stamp per pravita, da imata slabo stanovanje, drugi bi zopet rad postal delovodja itd.

Večina jeseniške mladine bi rada obiskovala višjo politično šolo ali tečaj, predsednik mladinske organizacije Ivan Gomboc je že član delavskega sveta gradbišča in se želi izobraziti na področju delavskega samoupravljanja. Zarko Culiberk

nima nobene večje želje, imel bi pa več pripomb glede strokovnega dela. Ni pa napisal kaj, temveč napravil le veliko vprašanje. Ivan Cvija, zidarski vajenec, član Zveze komunistov, pa pravi, da mora prepostgosto opravljati delo nekvalificiranega delavca

Mnogo koristnih pripomb so dali mladinci iz Centralnih obratov Ljubljane in Maribora. Pri vseh pa se pojavlja težnja po izobraževanju. Anton Zupan bi rad dovršil vse letniške glasbene šole.

Se mnogo je bilo želja, predlogov in pripomb, ki naj jih sindikalne podružnice in vodstva edinic upoštevajo ter z mladino in mladinskimi organizacijami več sodelujejo kot doslej. LC

SPET MED NAMI

Sindikalna podružnica Gradbenega vodstva Maribor je na predlog komisije, ki skrbi za delovnega človeka, povabila dne 28. XII. 1960 vse svoje dosedanje upokoјence na družabni večer. Povabilu so se upokoјenci odzvali v lepem številu, — dasiravno so nekateri prišli iz oddaljenih krajev. Snidenje je bilo zelo prijetno za vse. Nekateri so še ostali krepki in čili, drugim pa se pozna, da so vse svoje življenje trdo delali in so se bolj postarali. Nekaterim pa se pozna invalidnost in bolezen — a volje do življenja jim ni zmanjkalo.

V prijetnem razpoloženju je potekal pogovor o mnogih spominih na

lepe in tudi včasih na resne čase. Vendar spomini so ostali vedri in lepi. Upokoјenci so se zanimali za razne probleme v podjetju kot n. pr. o delavskem samoupravljanju, kje in kaj gradimo, kateri njihovi bivši sodelavci so še v podjetju itd. Bilo je mnogo in raznih vprašanj, kar je popoln dokaz, da naši upokoјenci še živijo z nami in se zanimajo za podjetje, v katerem jih je zalotila jesen njihovega življenja.

Med prirejeno zakusko je medsebojni pogovor postal še bolj živahen. Vsak je imel povedati mnogo. Vse zbrane je pozdravil v imenu sindikalne podružnice predsednik tov. Lorenčič in jim podal širšo obrazloago o delavskem samoupravljanju ter o delu v sindikalni podružnici. Nato je govoril šef gradbenega vodstva Maribor ing. Maister. Po pozdravnem nagovoru je prešel k pojasnili, kje in kaj gradi Gradbeno vodstvo Maribor sedaj. Pojasnil jim je tudi perspektive podjetja. Omenil jim je, kateri od njihovih bivših sodelavcev so še v podjetju in katerih ni več.

Upokoјenci so izrazili željo, naj bi jim v bodoče zaradi še trdnješe vezi s podjetjem pošiljali Gradisov vestnik — za katerega se zelo zanimajo. Upam, da bo izvršni odbor sindikalne podružnice skupno z odgovornimi forumi ustregel njihovi želji. Izrazili so svoje posebno zadovoljstvo in presenečenje, da niso ostali pozabljeni, ampak se je kolektiv spomnil nanje.

V imenu upokoјencev se je zahvalil tov. Arnuš. Na koncu so vsi povabljeni upokoјenci prejeli še denarno novoletno darilo.

Lepo in prav je, da se je sindikalna podružnica spomnila nanje. Vest človeku ne more narekovati drugače — to je izraz spoštovanja do naših bivših sodelavcev, ki so zavestno do konca svojih fizičnih sposobnosti ostali zvesti svojim dolžnostim do kolektiva. A. Škerlak

PISMO BRALCEM

Zadnje čase ni več takih problemov z dopisi. Člani kolektiva se že radi oglašajo in sodelujejo v našem Vestniku. Tako nam piše tov. Josip Mesarič, zidarski vajenec z Jesenic, da bo v bodoče več sodeloval v časopisu. Pravi, da je zadovoljen ter čepav malo pozno, iskreno čestita vsemu kolektivu srečno novo leto 1961. Napisal nam je tudi dobro smešnico, ki jo bomo objavili verjetno v prihodnji številki. Tov. Mesariču in vsem vajencem se zahvaljujemo za pozdrave z željo, da se večkrat oglašijo.

Drugi imajo še vedno strah pred pisanjem, češ, saj ne bom prav napisal in se bom zameril itd. Toda strah je neutemeljen. Pišite vse, kaj vam ugaja in ne ugaja, vaše pripombe in pr 'loge' itd., toda ne takih dopisov, ki niso podpisani. Vsak, ki kaj napiše, naj tudi podpiše. Če je predlog koristen in če je vse res, naj se ničesar ne boji.

Pišite nam tudi, kako ste z listom zadovoljni in odgovorite na pismo, ki ga je pisal tov. Ivan K.

Urednik

OB JUBILEJU tov. inž. Severja

Devetega februarja praznuje svoj jubilej tov. inž. Drago Sever. Čeprav njegova življenjska pot ni bila ravno lahka, ga najdemo vedno nasmejanega in dobre volje.

Rodil se je 1911 v Mariboru, kjer je tudi leta 1929 maturiral. Leta 1930 je odšel v Ljubljano, kjer se je vpisal na tehnično fakulteto. Po končanih štirih semestrih mu je oče dejal: »Sedaj pa nimam več denarja, si boš za študij že moral sam prislužiti.« In tako je bil primoran, da se je poleg študija še zaposlil pri raznih podjetjih. Vmes je bil poklican še na odsluženje vojaškega roka.

Vojna ga je zatekla kot rezervnega podporočnika, kjer je bil dne 6. aprila 1941 v borbi ujet in odpeljan v ujetništvo v Dessel pri Valburgu, na Vestfalskem. Po vrnitvi iz ujetništva se je zaposlil v Avstriji v Svabek, kjer je občutil vse tegebe zavednega slovenca. Večkrat mu je neki Sudetski Nемеc dejal: »Was mach noch dieser Windische Hund hier?«

Maja 1945 se je preselil v Maribor k podjetju »Obnova« oziroma »Gradisov«. Septembra 1945 je bil premeščen na elektrarno Dravograd, kjer je prevzel gradbena dela na poškodovani elektrarni. Pozneje je bil v okviru podjetja premeščen na razna gradbišča. Štiri leta je preživel v Zenici, dve leti na avtocesti, poldrugo leto v Črni gori itd.

Povsod so ga imeli radi, kajti s svojim mirnim in skromnim ter vljudnim obnašanjem si je znal pridobiti pri nadrejenih in podrejenih spoštovanje.

Tov. inž. Severju ob njegovem jubileju iskreno čestitamo in mu želimo, da bi še mnogo let deloval med nami. L. C.

Dedek Mraz - zopet te željno pričakujemo

Kakor vsako leto je tudi letos prišel med naše cicibane in pionirke težko pričakovani Dedek Mraz. Polni pričakovanja so se otroci že vnaprej veselili njegovega obiska. Ze teden prej so na čast njegovemu prihodu prirejali razne prireditve. Na mnogih krajih so odprli razna zabavišča, kjer so se otroci lahko zabavali in veselili. Kakor nalašč je prav tiste dni zapadel tudi sneg, tako da je bilo vse še bolj očarljivo in bolj veselo. Otroci so se kepali, Dedek Mraz pa je nakupoval za otroke sanke in smuči, bonbone, kekse, pomaranče in mnogo, mnogo raznovrstnih stvari, s katerimi je obdaroval otroke.

Tudi na naših gradbiščih in edinicah je Dedek Mraz obiskal otroke naših delavcev in uslužbencev. Na vseh edinicah so lepo uredili prostor, postavili novoletno jelko in otroci so pričakovali Dedka Mraza. Posuli so mu pot s snežinkami, da bi se prijetneje počutil med njimi. Dedek Mraz je prišel. Pozabaval se je z njimi, jim pripovedoval pravljice, tega ali onega vprašal kakšno uganko, jih povprašal, kako je kaj

v šoli, nato pa je ukazal svojemu spremstvu oziroma godbenikom, naj zaigrajo, da bodo lahko snežinke zaplesale. Po končani prireditvi je Dedek Mraz obdaril otroke in jim naročil, da naj bodo pridni in jim obljubil, da jih drugo leto zopet obišče.

Tudi gradbišče Ravne je obiskal Dedek Mraz. Polna dvorana otrok ga je prisrčno pozdravljala. Dedek Mraz je vse otroke obdaril, potem pa je z njimi plesal okrog novoletne jelke in se z njimi zabaval. V pozdrav pa so mu otroci priredili igrico. Marinka

Ravenski teret je Dedku Mrazu in poslušalcem v dvorani zapel nekaj pesmic

Ivo Lorenčič daje obljubo Dedku Mrazu, da se bo pridno učil. Ze ugotavljajo, da je obljubo res držal

Enote po dejavnosti

V težnji, da bi uvedli stimulativno nagrajevanje, je nastala nova oblika: ekonomske enote, ki smo jo uvedli tudi v našem podjetju. Načelo ekonomskih enot je, da tvori ožji kolektiv, ki dela na istem objektu, ali kakor pravimo: »za isto ograjo«, celo, v kateri je dohodek vsakega posameznika odvisen od finančnega uspeha te celote, seveda upoštevajoč še nekatera osnovna merila, ki jim mora ta enota ustrezati.

Ekonomske enote torej tvorijo vsi delavci, ki delajo na določenem objektu ne glede na kvalifikacijo, in službenici, ki neposredno vodijo proizvodnjo na objektu. Vsi so enako zainteresirani za finančni uspeh, zainteresirani, da varčujejo z materialom, izboljšajo organizacijo dela, skrbijo za boljše mehaniziranost del, skratka — zvišujejo proizvodnost dela. Osebnih interesov obstaja v tem, da je osebni dohodek vsakega posameznika odvisen od finančnega uspeha objekta, na katerem dela. Osnovni kazatelj uspeha enote je torej finančni uspeh na objektu! Na ta uspeh so tudi vezani interesi in težnja vsakega posameznika.

Brez dvoma je taka rešitev problema napredna in tudi ustreza osnovnemu načelu spodbudnega nagrajevanja, saj omogoča merjenje učinkovitosti prizadevanj delovne skupine in nagrajevanje po doseženem učinku vseh sodelujočih. Treba je samo še rešiti vprašanje odnosov med posameznimi sodelujočimi.

Drugače pa se kaže za rešitev, če jo gledamo s stališča podjetja kot celote. Kot prvo bi rad znova poudaril, da se gradbeništvo ne da reševati in isti sapsi v industriji. Gradbeno dejavnost ima toliko značilnosti, po katerih odstopa od pogojev, v katerih se odvija delovni proces v industriji, da je te značilnosti nujno potrebno upoštevati. Vzemimo samo osnovno razliko: medtem ko ima industrija svoj ustaljen delovni proces, ki ima v naprej tehnološko točno predstavljen proizvodni trak dela, z določenim serijskim proizvodnim programom, se gradbeni objekt, kot naš proizvod, stalno menja po zasnovi, po lokaciji, po izvedbi in namenu. Proizvodna sredstva industrije so stabilna, končni proizvod potuje do potrošnika, pri nas proizvod miruje, proizvodna sredstva se selijo. Industrija dela brez večjih motenj, glede vremena, surovin, z ustaljenim kadrom. Gradbeništvo je izpostavljeno stalnim spremembam delovnega okolja, vremena, ogromni fluktuaciji delovne sile, ki je po kvalifikacijskem sestavi mnogo nižja sestava kot v industriji. V tem ko je industrija na tem, da v svojo mehanizirano proizvodnjo uvaja najsoodrebnije izpopolnitve avtomatizacije, se gradbeništvo bori še vedno za osnovno mehanizacijo operacij. Lastna cena proizvoda, ki je za industrijo popolnoma razčiščena pojem, je za gradbeništvo zaradi zgoraj navedenih posebnosti še vedno težko ali nedosegljiv pojem.

Brž ko pa se dokoopljemo do tega spoznanja, je odgovor na vprašanje o pravilnem nagrajevanju po postavljenem sistemu, prevzetem v načelu po industriji, precej manj govotov, saj je finančni uspeh ali neuspeh ekonomske enote v veliki

meri odvisen od navedenih činitelj. Z izravnalnimi faktorjem na prevzeto ceno objekta se sicer skušamo približati lastni ceni za naš izdelek — objekt. V resnici z njim nekako izravnavamo vpliv konjunktornih cen, ki jih glede na tržišče postavljamo različno ostro, še daleč pa ne moremo zajeti s tem faktorjem vseh drugih činiteljev, ki nam pri prevzemu del niti niso poznani. Kolektiv ekonomske enote je torej še vedno s svojimi zaslugi v znatni meri odvisen od velikega števila zunanjih faktorjev, na katere sam ne more vplivati. Naj omenim samo vreme, projekti, teren (fundacija). Odvisen pa je tudi od tega, kako prejme potrebna sredstva za ureditve nalog, ki jih sam nima: stroje, glavne materiale, delovno silo, kadre itd.

Analiziramo sedaj dalje! V tem ko lahko smatramo vreme kot objektivno težavo, pa bi nujno moralo vsklajevanje drugih potreb po strojih, materialih, delovni sili, kadrih reševati podjetje kot celoto. Tu pa je sedaj jedro težav, ki pri sedanjih organizaciji ekonomskih enot nastopajo za podjetje, posebno še, ker moramo zaradi nepopolne ali prepozne projektne dokumentacije mnogokdaj nujno premikati naše operativne terminske plane. Pribiti pa je treba, da uvedba ekonomskih enot to delo še otežuje, včasih celo onemogoča reševanje problemov, ki bi jih sicer mogli rešiti. Operativnost je znatno oslabiljena, saj enote v borbi za lastni uspeh marsikje zadržujejo druge nujno potrebne stroje, delovna sila noče več slediti potrebnim premikom, ker je finančno vezana na svoj objekt, enote zadržujejo kritične materiale itd. Ekonomske enote, ki so visoko aktivne, so popularne tudi pri delavcih. Vse pa beži iz manj aktivnih enot, pa je vendar to delo tudi treba izvršiti. Objekti, katerih značaj omogoča boljše produktivnost (industrijske hale itd.), jasno laže prosperirajo kot nepopolnarna klasična graditev stanovanj. Marsikatera uvedba tehnično napredne organizacijske oblike naleti pri kolektivnih ekonomskih enot na močan odpor, ker ogroža njihov direktni finančni uspeh. Naj omenim primer centralne maltarne ali betonarne, ki predstavlja nedvomno za podjetje tehnični napredek, za ekonomsko enoto pa pomeni odvzem možnosti zaslužka na prihranku pri cementu, gramozi ali apnu. Isto velja za uvedbo raznih industrijskih načinov prefabriciranja posameznih gradbenih elementov.

Naj omenim še eno težavo: vsak objekt ima finančno neuspešne faze, pripravljalna dela in zaključna dela in vmesno glavno gradbeno delo do III. faze, ki omogoča najuspešnejše finančne rezultate. Kolektiv torej, ki objekt gradi in prejema obračun mesečno ali tromesečno, prejema presežne plače zelo neenake višine. Delno lahko pri tako imenovanih »uspešnih« objektih z zadržanjem enega dela presežka ob glavni gradbeni fazi za »suho« dobo nekoliko omilimo ta pojav, a ne popolnoma. Pri »slabih« objektih pa tako zadrževanje zaradi nizkih presežkov sploh ni možno.

Ko smo si tako osvetlili nekaj težav, ki spremljajo prehod na ekonomske enote po prevzetem sistemu, bi rad povedal nekaj o drugi poti z istim ciljem, ki je v marsičem manj težavna in za katero mislim, da bi jo bilo treba v naših kolektivih vsaj dobro prediskutirati — morda bi jo bilo marsikje možno koristno tudi uveljaviti.

Mislim namreč na ekonomske enote po posameznih dejavnostih. Ne-koč sem že opozoril v svojem članku na možnost formirati ekonomske enote specialnosti del. Tako bi gradbišče oz. gradbeno vodstvo imelo ekonomske enote železokrivcev, zidarjev, betonarjev, tesarjev itd. Take skupine bi prevzemale svoje strokovno delo po ceniku del, ki bi vseboval tudi potrebni material in opremo za ta dela. Grupa bi imela potrebni kvalifikacijski sestav, torej tudi potrebno število nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev za popolno opravljanje svojih del. Delokrog take ekonomske enote bi obsegal v glavnem dela istega gradbišča. Tako bi gradbišče kot skupnost ekonomskih enot imelo v svojem sklopu po eno ali več takih specializiranih delovnih skupin za vsako stroko, torej n. pr. železokrivske enote, 3 zidarske enote, 3 tesarske enote, transportno enoto, enoto mehanikov, 2 betonarski enoti itd. Sistem torej, ki so ga nekatera gradbeno podjetja že preskušala in ki je v nekaj primerih preskušen že tudi v našem podjetju (železokrivci).

Taka porazdelitev ekonomskih enot bi omogočila enakomernejše uspehe enot. Nič ne bi trpela operativna sposobnost posameznih naših gradbišč ali vsega podjetja, ker bi bil

R A Z P I S
Komisija za sprejem in odpust delavcev pri Centrali podjetja »Gradis« v Ljubljani
razpisuje
naslednja delovna mesta

1. za Počitniški dom v Poreču
  - a) upravnika počitniškega doma
  - b) hišnika
  - c) 2 kuharici
  - č) 2 servirki
2. za Počitniški dom v Ankaranu
  - a) upravnika počitniškega doma
  - b) 1 kuharico, 1 kuharsko pomočnico
  - c) 2 servirki

Plača po tarifnem pravilniku. Delovno mesto hišnika oziroma upravnika počitniškega doma v Poreču bo stalno.

V poštev pridejo v prvi vrsti člani kolektiva, ki imajo veselje do gostinske stroke in zadosno strokovno usposobljenost.

Pismene prošnje je vlagati v kadrovsko-socialni sektor na Centrali podjetja najkasneje do 15. februarja 1961.

delokrog takih skupin širši in ne bi bil vezan na en sam objekt. Skupine bi se strokovno lahko dobro izveževale tudi v sestavi manj kvalificiranih delavcev, saj bi stalno opravljale isto delo. Oprema, ki bi se taki skupini dodelila, bi bila boljše vzdrževana in očuvana, saj ne bi prehajala iz rok v roke. Ob kritičnih delih bi bila omogočena koncentracija sil in operativna moč podjetja bi bila močno okrepljena. Mnogo bolj bi prišla do izraza izurjenost posameznikov in vigranost cele take skupine, ki bi iniciativno poskušala z boljše organizacijo in opremo doseči boljši uspeh, saj bi že v kratkem popolnoma obvladala svoje delo. Zasluzki bi morali tako naraščati brez večjih skokov, saj bi bila lastna cena storitvam določena s cenikom (ki pa bi vseboval tudi normirani material in opremo) in ne bi bila odvisna od vsakokratnega prevzema objekta s strani podjetja. Da pa zadržimo oziroma še povečamo povezanost vseh delovnih skupin, bi gradbiščna skup-

nost ekonomskih enot kot celota obravnavala še svoj skupni finančni uspeh, na katerem bi pa bili po nekem ključu deležni vsi, ki so zaposleni na tem gradbišču.

Zavedam se, da sem s temi nekaj vrsticami le grobo orisal drugo obliko, vem, da shema še daleč ni popolna. Zaradi kratkega časa sem napisal te vrstice samo z namenom, da bi izzval v kolektivnih diskusijah o tem vprašanju. Zelen bi, da bi osnovna misel, ki je skrita v tem članku, obravnavali kot varianto rešitev uvedbe nagrajevanja po ekonomskih enotah. S podrobnim študijem bi se jo dale prav tako dobro prilagoditi vsem esnovnim načelom, ki bi nudila isto stimulativnost za prizadevanje posameznikov in skupin, ki pa bi podjetju vendarle omogočala nastopati enotneje, sposobno tudi za nove večje naloge, ki bi jih s koncentracijo svojih kapacitet lahko prevzemalo.

Inž. Alfred Peteln

Oh, ta inventura

Po navodilih, ki jih je izdala Centralna popisna komisija za letno inventuro pri centrali, opravljajo od UO podjetja postavljene podkomisije svoje delo. Za popis osnovnih sredstev je določena posebna komisija. Predsednik podkomisij ni imenoval pač pa je pregled in popis osnovnih sredstev vzvel v svoje roke in osebno opravlja to delo po edinicah s strojnimi referentom in sektorskim vodjem dotične edinee. Vsi ugotovljeni primanjkljaji in viški se registrirajo. Viškov pravzaprav trenutno ni, razen posameznih že odpisanih osnovnih sredstev, ki se reaktivirajo. Pojavili pa so se primanjkljaji. Zato je dobil strojni referent tiste edinee, kjer se ugotovi primanjkljaj, nalogo, da v določenem roku poišče manjkajoče stroje in to sporoči komisiji zaradi dodatnega pregleda.

Pregled in popis poteka sorazmerno počasi, ker se istočasno vžigajo v gume »japanerjev«

posebne evidenčne številke. Težave so tudi v tem, ker se največje enake evidenčne številke na dveh strojih. To pomeni, da se strojni referent ni toliko potrudil, da bi nadomestil pravilno tablico.

Tudi pomanjkanje prevoza precej ovira delo. Na drugi strani pa ugotavljamo, da so strojni referenti v splošnem le nekoliko dvignili raven strojne službe v primerjavi z lanskim letom.

Končno pa sam popis ni tako suboparen, kot je v gornjih vrsticah prikazano. Ima svoje posebnosti in celo nekaj humorja.

Ko smo opravljali popis v neki delavnici, se je mojster že ob našem vstopu malo čudno vedel in hotel nekako ignorirati naše delo. Pripomniti moram, da je komisija v tej delavnici izvršila popis že prejšnji dan v odsotnosti mojstra, ki ga je zamenjal član kolektiva in vljučno poka-

zal vse tisto, česar sami nismo mogli najti.

K mojstru smo se naslednjega dne zatekli z namenom, da rešimo sporna vprašanja v zvezi z električnimi ročnimi vrtnimi stroji, ki jih nismo našli. Tako je dejal: »Lani sem imel dva, letos sem dobil še dva in sedaj točno vem, da imam vse skupaj tri.« Ko smo mu dokazovali in ga takorekoč prosili, naj ugotovi, kje je četrti stroj, je dejal, da bo sporočil naslednji dan.

Ostal je mož beseda in nekoliko nasmejan prišel naslednje jutro v pisarno ter nekako povojajsko reportiral: »En strožek ste videli v delavnici, za dva ste se sami prepričali, da sta na terenu. enega pa je vzel delavec B.....k na markico v orodjar- ni in tako imam vse štiri stroje — meni nič ne manjka.«

Pa recite, če ni delo pri inventuri zanimivo!
V. A.

Dragi Ivan!

Zadnjič, ko sem Ti opisoval naše žoljenje pri delu in v prostem času, sem Ti omenil tudi naš hišni časopis. Pohitel si in mi odpisal. Iz Tvojega pisma, ki leži pred menoj, z veseljem ugotavljam, da želiš vedeti, kakšen je naš časopis. Sklenil sem, da Ti pošljem prvo številko in boš morda presenečen. Presenečen boš, ker bom dal svoj odgovor natisniti. Upam, da mi bo urednik to pismo priobčil, saj bi Ti rad napisal nekaj več o listu, ki nosi ime »GRADISOV VESTNIK«.

Aprila meseca bo že tri leta, odkar izhaja in je na oko ta jubilej — bi dejal — majhen. Pa ni čisto tako. Boš že pritrđil.

Najprej tole: Ze v prvi številki GRADISOVEGA VESTNIKA, skoraj pred tremi leti je nosil uvodni članek naslov: OB VOLITVAH DELAVSKIH SVETOV — OPRAVILI SMO VELIKO DELO in potem tako naprej v vsaki številki, to je neprekinjena vrsta člankov in prispevkov o vlogi delavskega samoupravljanja, vrsta poročil o uspehih našega samoupravljanja. Tudi o napakah — če hočeš, vsekakor pa je bilo in je delo organov, naših delavskih svetov in upravnih odborov v našem Vestniku na prvem mestu, saj tudi po tehtnosti sem tudi sodi. S tem v zvezi pa je Vestnik tudi poročal o uspehih našega gospodarjenja, ki je prav z uvedbo delavskih svetov, ob sodelovanju celotnega kolektiva, dobilo nov polet.

V raznih številkah Vestnika boš zasledil pestro gradivo. Naš list objavlja n. pr. razprave o kadrovske politiki v podjetju, prispevke o politiki nagrajevanja, o delu sindikalne podružnice, o sklepih konferenc Zveze komunistov. Iz vsega pa razbereš, da moramo pridobitve naše narodnoosvobodilne vojne ohraniti, ohraniti tako, da bje- mo nov boj, tokrat boj za še lepšo bodočnost našega delovnega človeka.

Seveda bi naš list ne bil naš, ko ne bi pisal o delu in o žoljenju Gradisovih ljudi. Najprej o delu. Vestnik

pridno objavlja strokovne prispevke, opozarja na nove stroje, ki jih vpelje podjetje na gradbiščih, o zaščiti pri delu, pa spet o pomenu mehanizacije, o spremembah v načinu gradenj, o gradbenem materialu. Zelo mi ugajajo ti članki, saj vidim, da se mora človek zares vse žoljenje učiti. Nikoli nisi — kot pravijo — na tekočem. In kakor sam veš, ob toliko različnih gradnjah, kot so naše, je tako nepristiljen pouk zelo potreben.

Dragi Ivan, zares sem se namenil, da Ti čimboli opišem osebnino vseh naših letnikov GRADISOVEGA VESTNIKA. Pa mi je skoraj upadel pogum, ker sem napisal še tako malo. Težko je namreč samo naštetih vrste prispevkov, ki so doslej izšli iz Vestniku izpod peresa članov našega kolektiva. Na dolgo bi morala govoriti o dopustih v naših počitniških domovih, o poročilih bilanc, pa o športu, oh, o športu, ki je Gradisovim mladincem prijetno torišče udeleževanja, kronanega s številnimi uspehi(!) In oprost, dejal boš, da Ti naštevam brez glave in repa. Toda vsega tega je polna vsaka številka Vestnika. Naš list spremlja sleherni utrip kolektiva, ki je — kot sam veš — zares številčen. Zato je tudi vsaka številka lista ogledalo nas vseh: podjetja, kolektiva, naših delovnih in prostih ur.

Ampak, če še nisem napisal ničesar o slikah, ni rečeno, da je Vestnik list iz samih stolpcev. Lepo dopolnjuje njegovo osebnino množica slik, reprodukcij uspešnih fotografij. Slike predstavljajo naše delo — objekte, ki jih gradimo, potem je v listu dosti fotografij gradbenih strojev, pa fotografije delovnih ekip, motivi s počitnic in športni posnetki. Pa za srečanje z Abrahamom te tudi »namalajo«. Dobro, da imam do tega še daleč.

Tako mi sedaj, Ivan, le priznaj, da je GRADISOV VESTNIK informator našega kolektiva in celo dober. Pišeš, če se v podjetju splača tiskanje lastnega lista? Samo to Ti rečem: če bi nas vse člane kolektiva sklicali, denimo, na Trgu revolucije, bi zanesljivo s kolesi, motorji in avtomobili ustavili promet, in bi to bilo zelo neprimerno. Primerno pa je, če vsak član kolektiva dobi Vestnik, si doma natakne copate, pristavi čaj in čita »svoj« časopis. Kaj ne? No to je bilo tako v šali, pomen

pa vendar ostane in GRADISOV VESTNIK je doslej dokazal, da kolektivno dokaj pomeni.

O, ko bi le ne bilo toliko snovi. Bojim se namreč, da urednik ne bo zadovoljen z mojim pismom in ga ne bo hotel priobčiti. Ampak zares ne morem napisati vsega, kajti s podjetjem se širi tudi list. Lahko pa Ti, Ivan, postrežen še z nekaj številkami, četudi vem, da jih ne maraš. Pogledj: Vestnik je objavil že prvo leto izhajanja 127 člankov, prispevkov, poročil itd., naslednje leto že 290 in lani 320. Slik pa je bilo v prvem letniku 94, v drugem 247 in v tretjem 258. Potegniva črto: Vsa tri leta 757 pisanih prispevkov in 579 slik, risbic. Da, tudi risbe. Oh, skoraj bi pozabil še na eno vejo Vestnika, na zabaono stran.

Ali ne, samo zelo, zelo dolgočasni časopisi ne objavljajo šal. (In vendar je celo Pavliha včasih dolgočasen, čeprav ima s a me vice). No naš Vestnik s šalami ne skopari. Tudi tu velja načelo: osakomur svoje. Kajti se zgodi, da ta ali oni tovariš brunda in godrnja in celo preklinja, kakršnega je pač značaja. Zakaj? Vestnik je zvedel za kako njegovo pogruntacijo, jo zapisal in moža še narisal. Pa imaš drobiž iz petaka. No — mislim, da je to včasih kar zdravo. Potem se pa smejejo: eni zato, ker je smešno, drugi zato, ker se jim zdi »vice« star, tretji pa iz škodoželja. Tudi takšni smo.

Iz vsega tega pisma ne boš odkril, da imam pisateljsko žilico. To tudi ni bil moj namen. Hotel sem samo, da bi tudi Ti spoznal, kakšno ledino orje naš GRADISOV VESTNIK.

Na koncu Te lepo pozdravljam, domov pridem najbrž za proste dni proga maja, vse domače lepo pozdravi in pa — kadar prideš v Ljubljano, Ti bom dal vse letnike GRADISOVEGA VESTNIKA.

Lepo Te pozdravlja Tvoj Francel
Ljubljana, 31. januarja 1961.

Opomba uredništva: Ker se s pismom tovariša Franceta strinjamo, ga v celoti objavljamo, hkrati pa vabimo člane kolektiva: ocenite pismo tovariša Franceta in ga dopolnite. Najboljša pisma bomo nagradili.

GRADIS ODGOVARJA

situaciji v višini 58 in 15 milijonov dinarjev. »Gradis« pa ve prav tako, da je bilo po sklepu sestanka na OLO, dne 22. 1. 1960 sklenjeno, da se nam priznajo razlike v ceni za dela izvršena v letu 1959 v višini 28,734.467 din, za kar je prejel od Zavoda tudi dopis, ki pravi: »Ta sredstva Vam bodo dana na razpolago v obliki do goročnega posojila...«

V dnevnem časopisju je izšlo več člankov, ki so govorili o odnosih med Gradisom in Zavodom za stanovanjsko izgradnjo OLO Ljubljana. Dostikrat so v člankih navajali dejstva, ki ne ustrezajo resnici ter so v njih skušali prikazati podjetje »Gradis« kot nesolidno podjetje, ki samovoljno krši pogodbe, izsiljuje spremembo cen in podobno. Podjetje »Gradis« je zato dolžno odgovoriti na tako pisanje, ker kvira njegov ugled tako pri drugih investitorjih, odgovoriti pa je dolžno tudi zaradi članov svojega kolektiva, ker bi si kdo mogel ustvariti vtis, da vodstvo podjetja ne pove resnice in vodi podjetju škodljivo politiko.

V članku »Gradis' je nepravilno ustalil gradnjo stanovanj«, ki je izšel 1. 12. 1960 v »Delu«, je šef pravne službe Zavoda za stanovanjsko izgradnjo OLO Ljubljana, tov. Gvido Planinšek nanizal določene trditve, katerim bi želeli za boljše razumevanje dodati nekaj pojasnil. Predvsem moramo ugotoviti, da članek, ki je bil napisan v »Delu« 14. novembra 1960 ni narekovala nobena jeza zaradi izgubljene pravde in tudi tokrat ne gre za to. Ugotoviti hočemo le, da nismo potvarjali resnice, niti zadeve prikazovali neiskreno, kakor to trdi v navedenem članku tov. Planinšek. Evo dokazov: Zavod trdi, da je podjetje »Gradis« v redu plačeval po gradbenih situacijah objekt Titova 3, skupno 381 milijonov. In vendar je »Gradis« ustavil 15. avgusta dela zaradi 2 neplačanih situacij v višini 15 milijonov in je bil ta znesek v celoti plačan že naslednji dan 16. avgusta. Prav

tako je istega dne ustavil delo na stolpnih v Savskem naselju čes, da ni bilo plačanih 68 milijonov din. »Gradis« ve, da sta bili citirani neplačani situaciji položeni za dela izvršena v mesecu juniju, plačani pa za Titovo 3 45 dni po predložitvi in za stolpnice 51 oziroma 58 dni po predložitvi situacije Zavodu, medtem ko pogodba določa plačilni rok 8 dni od vročitve situacije. Zato vse trditve o tem, kako je Zavod plačal vse takoj ali z majhno zamudo, ne držijo. V dokaz temu lahko postržemo s točnimi podatki, koliko nam Zavod tekoče dolguje od 1. 7. pa do 15. 12. 1960 za vsak dan posebej.

Prikazali bomo to tabelarično, obsega pa vsa dolgovanja za dela, ki jih »Gradis« izvršuje za Zavod (Rozeta II, Stolpnice, Oskrbovalni center, Konzorcij Titova 3 in Blok malih stanovanj Gospodinjstva).

Datum	Dolg v milijonih	Datum	Dolg v milijonih	Datum	Dolg v milijonih
30. 6.	98,8	29. 8.	76,5	15. 10.	113,9
1. 7.	197,6	30. 8.	79,2	18. 10.	78,1
8. 7.	188,6	31. 8.	120,7	22. 10.	79,0
12. 7.	188,5	1. 9.	177,0	24. 10.	78,1
13. 7.	181,4	2. 9.	226,7	26. 10.	120,2
20. 7.	139,4	5. 9.	170,7	27. 10.	146,3
28. 7.	128,0	6. 9.	153,6	28. 10.	215,4
30. 7.	159,8	17. 9.	142,0	31. 10.	214,6
1. 8.	156,3	19. 9.	134,4	7. 11.	213,0
2. 8.	206,0	22. 9.	126,5	8. 11.	209,7
5. 8.	206,3	26. 9.	152,2	10. 11.	205,6
13. 8.	207,3	27. 9.	124,2	15. 11.	169,5
15. 8.	196,5	28. 9.	51,1	18. 11.	166,0
20. 8.	143,7	29. 9.	69,0	21. 11.	146,5
22. 8.	116,4	30. 9.	153,6	24. 11.	140,1
23. 8.	116,5	1. 10.	151,0	29. 11.	252,4
24. 8.	104,1	8. 10.	131,9	1. 12.	249,0
27. 8.	93,0	12. 10.	124,8	15. 12.	236,5

Kaj nam pove gornja tabela? Pove nam, da nam Zavod dolguje povprečno v vsem drugem polletju vsak dan ca. 160 milijonov, da je bil najmanjši dolg 28. 9. v višini 51,1 milijona, ki pa se je v decembru dvignil na preko 230 milijonov, kar pomeni pri naših mesečnih situacijah, ki se sučejo okrog 100 milijonov, delo dveh mesecev. Kaj to pomeni za gradbeno podjetje v času, ko postavljajo dobavitelji svoje za-

hteve po takojšnjem plačilu materiala in storitev, je morda nekomu, ki ne dela v operativi, težko dopovedati. Mi pa to bridko občutimo, ker nas tako pozni plačniki vodijo čedalje globlje v dolgove, v blokiranje račune, v odpovedovanje sklenjenih pogodb za kritične materiale itd. Zavod trdi, da se »Gradis« ni hotel sporazumeti o nadaljevanju del, temveč je monopolistično po-

stavil ultimatum, ali sklenemo novo pogodbo ob novih pogojih, ali pa bodo dela stala in da o tem, kje bodo dela stala, ne bodo odločili ne ljudski odbori ne investitor in ne družbeni forumi, temveč »Gradis« sam. »Gradis« pa ve, da je predložil svoje junijske situacije za stavbo konzorcija in stolpnice v Linhartovi ulici 1. julija, da je čakal na plačilo ves mesec junij in je 5. avgusta, torej 35 dni po vročitvi situacij pismeno opozoril Zavod, da se ne drži pogodbenih obvez, da je treba situacije plačati v 8 dneh. V dopisu smo podaljšali že itak zapadli rok še za 8 dni in vendar tudi v tem roku nismo v celoti uspeli priti do denarja. Ne vemo, kje v tem dopisu piše, da zahtevamo nove cene, pač pa smo trdili, da Zavod ni sposoben izpolniti svojih pogodbenih obvez — povedano po domače in kar je za »Gradis« bistveno — v redu plačati situacije. Dokaz temu pa nam je še danes, in to še v večji meri, gornja tabela, ki kaže dnevno, koliko nam Zavod dolguje in pa tendenca tega dolga, ki narašča, ne pa pada. Zato se »Gradis« še danes ne strinja s tem, da po sodbi Gospodarskega sodišča ni smel ustaviti gradbenih del, ker ne ve, kako naj dela brez denarja, ker ne ve, kako naj svojemu kolektivu dopove, da je zašel v finančne težave, ne more pa prisiliti Zavoda k izpolnjevanju obvez. Tudi to, da smo Zavod tožili, problema ne rešuje, ker je postopek od vročitve tožbe do plačila prilično dolgotrajen. »Gradis« pa mora (tako zahtevamo) medtem graditi dalje. Prav tako nam Zavod ni mogel ustreci niti s tem, da bi nam priskrbel jamstvo za plačevanje situacij s strani nekega denarnega zavoda (banke), temveč nam je samo sporočil, da je bil dosežani sistem financiranja stanovanjske graditve tak, da Zavod garancijskih listin, kot jih želimo, ne more oskrbeti. Ali po takem izmikajočem in negativnem odgovoru lahko trdimo, da je Zavod plačilno sposoben?

Če povzamemo gornje ugotovitve, smo torej danes v položaju, da moramo graditi dalje, ker imamo pogodbo, da ne smemo ustavljati gradbenih del, da ne moremo dobiti supergarancije, niti plačila ne dopisno v pogodbenih rokih. Vprašamo se, ali je to prav, vprašamo se, ali mora posledice takega stanja prenašati samo kolektiv podjetja »Gradis«? Če je »Gradis« z ustavitvijo nekaterih gradenj napravil tako napako, zakaj pa je Zavod lahko mirno ustavil oziroma zavrl tempo del na treh stolpnih s 168 stanovanji, na štirih stanovanjskih objektih v Šišenski ulici s skupno 196 stanovanji ter na enem bloku v Gospodinjstvi ulici z 32 stanovanji ter s tem podaljšati termine dovršitve in vselitve v 396 stanovanj, na katera prav tako težko čakajo prebivalci našega mesta. Vprašamo se tudi, ali niso s tem raztegovanjem terminov, ki pomenijo v resnici priznanje, da ni sredstev, spremenjeni tudi delovni pogoji za podjetje »Gradis«, spremenjene kalkulacijske osnove za vse te gradnje, kar logično zahteva tudi druge cene. Mislimo, da je vsakemu gospodarstveniku jasno, da spremenjeni pogoji dela kot so: daljši rok gradnje, omejitve ali ustvarjanje nekaterih del, povzročajo druge in to povečane stroške, do katerih ima podjetje pravico. ker

ne želi s svojimi skromnimi fondmi pokvariti nastalo stanje v stanovanjskih skladih. Mi zahtevamo, da se nam večji stroški zaradi ustavitve ali zavlačevanja del priznajo in smatramo, da smo na to upravičeni. Nadalje smo prepričani, o tem dokazuje tudi sedanj položaj s plačili, da bi bilo prav, če bi gradnja ustavili, ker sredstva še danes ne dotekajo zadovoljivo, ker se dolg Zavoda v novembru in decembru stalno veča ter znaša 15. 12. 1960 236 milijonov brez izračunanih del za čas 15. 11. do 15. 12. t. l., ki bodo znašala spet 100 milijonov. Če se nam očitno, da smo odločili o ustavitvi del sami, nam je samo žal, da nismo v tem uspeli, ker ne vemo, kdo nam bo pomagal iz sedanje situacije, v katero smo bili prisiljeni stopiti.

Zavod čokazuje, da je bilo hitro poslovanje Gospodarskega sodišča na mestu, ker je s tem preprečilo podjetju samovoljo, drugim podjetjem odvzelo slab zgled in stanovalcem približalo rok vselitve. »Gradis« se strinja s hitrim poslovanjem Gospodarskega sodišča. Želi pa tudi, da se s to hitrostjo odlikuje še naprej, ko išče pri njem zaščite podjetja »Gradis«. Mi pa vemo, da smo od 6. 8. do 13. 12. proti Zavodu vložili tožbo za 458,8 milijonov, od tega pa prešli sodbó le za 32,7 milijonov. Mi razumemo težave sodišča, mislimo pa, da so nam sredstva prav tako potrebna kot vsaki drugi gospodarski organizaciji. Morda bi Zavod krepko pomagal nam in sodišču, če bi situacije v redu plačeval, ne pa zahteval nadaljevanja del, četudi dobro ve, da sredstev nima. Zavod trdi, da mu podjetje »Gradis« samo za lastna stanovanja dolguje 33.907.158 din, medtem ko ustavlja dela na najvažnejših objektih, ker nista bili plačani dve

situaciji v višini 58 in 15 milijonov dinarjev. »Gradis« pa ve prav tako, da je bilo po sklepu sestanka na OLO, dne 22. 1. 1960 sklenjeno, da se nam priznajo razlike v ceni za dela izvršena v letu 1959 v višini 28,734.467 din, za kar je prejel od Zavoda tudi dopis, ki pravi: »Ta sredstva Vam bodo dana na razpolago v obliki do goročnega posojila...«

Smatramo, da je ta denar naš in nobena kriza niti reorganizacija skladov dolga ne more zbrsati. Če to upoštevamo, nam ostane za plačilo v celoti znesek ca. 5 milijonov, ki so že plačani, kar pa je malenkostno v primerjavi z 230 milijoni. Vse to pa prav nič ne vpliva na upravičenost zahtev, ki jih ima »Gradis« do Zavoda. Zavod pravi, da smo trdili pred sodiščem, da Zavod ni sposoben plačati, kar dokazuje s tem, da Zavod še ni doživel nobene izvršbe pred sodiščem. Mislimo, da je iz prednega jasno, kje je resnica, saj jo govorijo prepričljivo navedene številke. Da pa Zavod ni doživel pred sodiščem nobene izvršbe, še ne dokazuje, da redno plačuje gradbeno dela, temveč je to kvedjemu zasluga Gospodarskega sodišča, ki terjatev do Zavoda še i obravnavalo zaradi obilice dela. Naj zaključimo! Skozi ves članek skuša zastopnik Zavoda dokazovati, kako redno izpolnjuje svoje obveznosti, kako dober plačnik je, kako si prizadeva reševati problem krize v ljubljanskih občinskih stanovanjskih skladih, kako išče druge vire za pokrije svojih obveznosti in končno, kako celo toži kupce stanovanj za zapadle kupnine. Mi pa smo skušali pokazati v tem članku, kako mu to uspeva, kako dobre manifestativne želje še niso denar, da je »Gradis« poslovni partner samo z Zavodom in nikomēr drugim in da smo v avgustu stili pravilno, da sredstev ne bo in bodo zato potrebne energične akcije. To, kar smo vedel in kar smo pričakovali, se je izpolnilo. Zato naj vedo tudi naši bralci in naša strokovna javnost.

Pravni nasveti

Ali lahko podjetje plača redni dopust delavcem, ki ga med letom brez svoje krivde niso izkoristili?

Po določbi zakona o delovnih razmerjih čl. 31 mora gospodarska organizacija svojim delavcem in uslužbencem omogočiti izkoriščanje rednega letnega dopusta. Tudi v primeru, ko delavec pristane na to, da dopusta ne izkoristi, mu je treba omogočiti nastop rednega letnega dopusta. Delavci se po veljavnih predpisih, ki urejajo pravna razmerja na delovnem področju, ne morejo odreči pravicam, ki jim jih zakon daje. Vsa sporazuma bi bil pravno neveljavna, ker bi bil v nasprotju z zakonom.

Če podjetje onemogoči delavcu izkoriščanje rednega letnega dopusta, je s tem napravilo prekršek, ki se denarno kaznuje. Kolikor pride do neizkoriščanja dopusta po krivdi gospodarske organizacije, ima delavec pravico zahtevati za neizkoriščeni dopust odškodnino preko pristojnega rednega sodišča.

Prav zato, ker zakon nalaga podjetju dolžnost, da omogoči svojim delavcem nastop rednega letnega dopusta in nasprotni primer kaznuje kot prekršek, tudi ni možnosti, da bi gospodarske organizacije svo-

jim uslužbencem in delavcem plačala dneve neizkoriščenega dopusta. Ali ima delavec, ki je v večmesečnem odpovednem roku, pravico iskati novo službo med delovnim časom?

Po določbi čl. 337 zakona o delovnih razmerjih so gospodarske organizacije dolžne omogočiti delavcem na njihovo zahtevo med odpovednim rokom izhod iz podjetja zaradi iskanja nove službe. Ta pravica temelji na delavčevi zahtevi, časovno pa je omejena na odpovedni rok.

V primeru pa, da je delavec med odpovednim rokom že našel in si zagotovil novo zaposlitev, mu gospodarska organizacija ni dolžna še nadalje dopuščati iskanje zaposlitve, čeprav se odpovedni rok še ni iztekel.

Iz povedanega je razvidno, da delavec ob predpisanih pogojih sme zahtevati za zakonom o delovnih razmerjih predvideno pravico, vendar samo v primeru, da si še ni zagotovil nove zaposlitve. Če pa zaposlitev že ima, potem njegova zahteva ni utemeljena in jo sme podjetje zavrniti. Gospodarska organizacija sme zahtevati od delavca tudi ustreza potrdila, da je ta delavec med izostankom z dela zaposlitev res iskal.

Izkoriščanje težke mehanizacije

Kljub poznemu jesenskem času in slabemu vremenu so stroji, kakor vidimo iz podatkov v tabeli, le še nekoliko obratovali.

Izven obratovanja je bilo 17 strojev, in to:

4 buldozerji, od katerih so 3 v popravilu v CO Ljubljana, 1 pa čaka na popravilo; mehanični skreper čaka na predispozicijo; 5 dumperji so v popravilu, 2 čakata na popravilo v CO Ljubljana. Od parnih valjarjev čaka prvi na rekonstrukcijo, drugi pa na predispozicijo. Dalje sta 2 kompresorja v popravilu, tretji čaka na predispozicijo; od žerjavov pa je prvi v popravilu v CO Maribor, drugi pa v CO Ljubljana. Planirano število obratovalnih ur so presegle tile stroji:

— buldozer G-17966 za 74 obrat. ur na gradbišču Zalog, strojnik Ivan Remškar,
— nakladač G-16685 za 89 obrat. ur na gradbišču Jesenice, strojnik Viktor Mihalič in Branko Tršalič,
— bager UB 1 G-17427 na separaciji Obrata gradb. poljedelkov za 46 obrat. ur upošteva delo v dveh

izmenah, strojnika Franc Špeh in Rudi Ukotič,

— dumper G-21547 za 26 obrat. ur upoštevaajo na separaciji Obrata gradb. poljedelkov delo v dveh izmenah, strojnik Milan Krevs,

— kompresor G-16800 za 45 obrat. ur, posojen Sekciji za vzdrževanje prog na sektorju Preserje-Borovnica, strojnik Stefan Mihalič,

— žerjav G-3741 za 67 obrat. ur na gradbišču Jesenice, strojnik S. Ferlič.

Ker je zaključek poslovnega leta, dajemo v naslednjem še nekaj podatkov o delu strojev v času od 21. do 31. XII. 1960. Od 60 strojev jih je obratovalo skupaj 33. Najboljši uspeh je bil dosežen pri nakladačih, bagrih in stolpnih žerjavih. Od planiranih 2886 obratovalnih ur v zadnji dekadi decembra je bilo doseženih 1654 ur ali 55 %, finančni uspeh pa je bil dosežen 67 %.

V mesecu decembru smo prejeli drugi stolpni žerjav Pohorje, ki trenutno še ne obratuje. Tako imamo sedaj dva taka žerjava v podjetju. S 1. I. 1961 smo v organizaciji celot-

nega poslovanja s težko mehanizacijo izvršili nekaj sprememb, s katerimi naj se seznanijo vsi člani kolektiva — ne samo ožji krog, ki ima direktno stike s poslovanjem.

Prva bistvena sprememba je ta, da smo v urno najemnino stroja zajeli še potrošnje goriva in maziva na podlagi povprečnih podatkov, ki smo jih zasledovali in beležili v zadnjih treh polletjih ter vskladili s predpisanimi normativi.

S tem v zvezi bi hotel opozoriti strojnike na skrajno paznjo pri nalivanju in preklivanju goriva ter vestno evidenco o porabi, kar bo točno zapisano v strojnih poročilih.

Druga sprememba je tablica najemnin, katero smo delili na zimsko in letno dobo. V zimskem času bo najemnina strojev nižja, kar velja v času od 21. XI. do 20. III. v naslednjem letu. Za letos pa od 1. I. do 20. III. 1961, ker smo ta način zaračunavanja uvedli šele s 1. I. Za ves ostali čas v letu velja letna najemnina, ki je v povprečju za 20 % višja od zimske.

Tretja, bistvena sprememba pa je v zaračunavanju najemnine strojev,

IZKORISČANJE TEZKE MEHANIZACIJE
v času od 21. XI. do 20. XII. 1960

Številno strojev	Naziv stroja	Planirano ur	Čežk. ure	% izkor.	h	% Max. amort.	Čežk. ur	Stroji izven obrat.
14	buldozer	1.900	1.298	68	1.539	81	214	4
2	nakladač	280	339	121	378	135	229	
3	skreper	320	231	72	338	105		1
5	bager	700	964	137	1.106	157	326	
13	dumper	1.820	1.169	64	1.320	72	306	5
3	valjar	360	101	28	154	42		2
7	kompresor	660	314	47	370	56	143	3
12	žerjav	2.400	2.034	84	2.168	90	267	2
1	viličar	100	165	163	166	166		
60	Skupaj:	8.540	6.613	77	7.536	88		17

ki obratujejo kot skupina. N. pr., kdor naroči bager ali nakladač, bo navadno naročil tudi prevozna sredstva — v tem primeru dumperje. Če je pri 4 dumperjih nakladalni stroj 100 % izkoriščen, je v primeru okvare 1 dumperja le 75 % izkoriščen itd. V takem primeru bo najemnina nakladalnega stroja le 75 % ali 50 % itd. za ves čas, ko bodo ostali dumperji v popravilu, oziroma, dokler se pokvarjeno vozilo ne zamenja. Če pa se pokvari

nakladalni stroj in morajo zaradi popravila ostati izven obratovanja vozila, se za čas popravila nakladalnega stroja ne bo za skupino strojev sploh zaračunavala najemnina. Vse potrebne podatke o okvari je treba beležiti v strojna poročila, koristnik pa je dolžan takoj obvestiti o stanju oddelk mehanizacije. Z novim načinom in spremembami skušamo preiti na čim realnejši obračun najemnin.

ZA OGLATO MIZO

Zapiski s petega rednega zasedanja Centralnega delavskega sveta in ob njem

Predsednik delavskega sveta Martin Zajšek je s pravo virtuozičnostjo odprl zasedanje, ugotovil sklepčnost in dal na glasovanje dnevni red. Bolje bi tega ne opravili niti v Ljudski skupščini, kjer ima predsedujoči vse formalnosti napisane.

Dnevni red pa je bil tale:

1. Izvolitev dveh overovateljev zapisnika
2. Poročilo overovateljev zapisnika IV. zasedanja CDS
3. Pregled sklepov IV. zasedanja CDS
4. Poročilo o delu upravnega odbora podjetja
5. Poročilo o delu obratnih delavskih svetov
6. Plan za leto 1961 in
7. Razno.

Za overovatelja zapisnika so izvolili Mandeljca in Zupana. Ker jih na prejšnjem zasedanju niso izvolili, predsednika namreč ni bilo na zasedanju, je ta točka dnevnega reda seveda odpadla. Le predsednik je opisal zgodovino zasedanj delavskih svetov od začetka ter omenil, da je delavski svet nekoč sklenil, da bo obiskoval edine. Vendar so doslej obiskali le betonarno, čeprav je že štiri leta od tega. Za to zasedanje je naročil, naj bi bilo na Pohorju, pa so na Centrali nekaj drugače uredili.

ZAKAJ SO DOBILI NAGRADO PROJEKTANTI PBH SISTEMA

Ko so prešli na pregledovanje sklepov zadnjega zasedanja, je predsednik najprej vprašal, kako je to, da so dobili sklepe šele šest tednov po zasedanju ter predlagal, naj bi zapisnike in sklepe poslali najkasneje 8 dni po zasedanju vsem članom delavskega sveta.

Predsednik je nato začel brati sklepe. Ustavilo se je pri nagradah. »Menim,« je dejal, »da je treba to pojasniti, ker je močno razburilo duhove.«

Direktor: »Nekaj stvari bi rad pojasnil v zvezi z enajstim sklepom zadnjega zasedanja delavskega sveta. Prav rad verjamem, da imajo tudi drugod po svetu montažne sisteme, da so stropi prav taki, da so fasade podobne našim itd. Zato smo strokovnjake tudi poslali v tujino, da so si vse to ogledali. Rečem pa nekaj, da noben od sistemov, ki jih uporabljajo v tujini, nam ne ustreza. Ali materiala nimamo takega, ali nam strojev manjka ali pa takih sploh nimamo, ali pa nam ekonomsko ne ustreza. Nobenega izmed teh sistemov ne moremo kopirati. Naša materialna baza je bistveno drugačna. Tam ni problem prepeljati montažne elemente tudi po 800 kilometrov daleč s kamioni, pri nas pa je tak prevoz rentabilen le do 35 kilometrov. Kar je več, je za nas vse predrago. Zasluga naših strokovnjakov, ki so dobili ta denar, je v tem, da so iz vseh sistemov napravili celoto, zgradili tak sistem, ki ga lahko uporabljamo v naših razmerah, za katerega imamo material in stroje tako, da smo lahko konkurenčni klasičnemu načinu gradnje stanovanj. Tri milijone, kolikor nas to stane, ni veliko. Kateri koli patent bi kupili v inozemstvu, bi nas stal najmanj 180 milijonov dinarjev, pa z njim še ne bi vedeli kaj početi in bi morali dati še dobrih 50 milijonov, da bi se vsaj malce premaknili.

Če torej menite, da projektanti tega denarja niso zaslužili, sklenimo, da bomo kupovali patente v tujini, ki jih bomo drago plačevali, in še to z devizami. Stvar je po mojem mnenju utemeljena. Plačali smo idejo, ki bo vsemu kolektivu v korist, saj bomo gradili hitreje in ceneje.«

Vmes je skočil Zupančič ter opozoril, da pomoč neki delavki, katere mož se je ponesrečil, še vedno ni izplačana, čeprav je delavski svet o tem že davno sklepal. Družina trdi, da denarja ni dobila. »Smatram, da ni prav, da sklepa delavskega sveta tudi po tri mesece ne uresničimo. Za take stvari ne najdemo denarja, nagrade pa precej izplačamo.«

Predsednik: »Za to sem slišal pred štirinajstimi dnevi. Priznam, da sem pozabil. Drugič pa sem telefoniiral, češ da sekretariat ni dal naloga za izplačilo. Nato so nalog izdali.«

Debev: »Morda banka še ni poslovala po skladih in je to stvar zadržalo.«

Navsezadnje so ugotovili, da je banka kriva in da bo ta žena dobila denar te dni. Predsednik pa se je spomnil na sklep o plačnem političnem funkcionarju podjetja.

Lorenčič: »Imamo namig, naj čakamo. Sindikat je predlagal tehnično osebo, zdaj pa...«

Direktor: »Saj ni zapreke, ker je delavski svet o tem že sklepal.«

Cepuš: »Sekretariat OO ZK centrale in GV Ljubljana je hotel svojega človeka. Sekretar je dejal, da bo sklical vse člane gradbenega vodstva, pa ne vem, kaj so sklenili.«

Predsednik: »Delavski svet tega človeka ne bo iskal.«

Nekdo je predlagal, naj bi sedli za skupno mizo in se pogovorili.

Zupan: »Saj smo bili skupaj, pa se nismo zedinili.«

Potlej nisem ničesar več razumel. Nekateri so vlekli sem, drugi tja, jasno pa ni nihče povedal, čemu toliko besed in natezanja. Navsezadnje so sprevideali, da je bil sklep delavskega sveta malce nerodno formuliran, ker je zapisano »političnega« funkcionarja in so sklenili, naj si ga sindikalni odbor sam postavi, plačo bo dobival pa iz dotacije sindikatu, ki se za toliko poveča.

VELIKO BESED O NAGRADAH ZA POSEBNA PRIZADEVANJA

Huda bitka pa se je vnela, ko je predsednik predlagal, naj bi predloge za nagrade za posebna prizadevanja pripravljala v bodoče posebna komisija. Zdej je šlo za deseti sklep zadnjega zasedanja CDS.

Direktor: »Te nagrade so tako »simpatične«, da bi jih zaradi mene lahko kar izbrisali. Vsaj glava me zaradi njih ne bi bolela. Dober mi-

ljudje veliko govorili. Zaradi mene lahko naredimo tudi drugače.«

Potlej se je zvrstilo veliko govornikov. Zupančič je omenil, da na zasedanju noben član delavskega sveta ne bo ničesar rekel proti vodilnemu uslužbencu, ki bi ga predlagali za nagrado. Zato naj vso stvar poverimo komisiji. Sinko se je spet spomnil na to, da dobivamo sklepe prepozno, kar je potrdil tudi Novak, ker člani CDS nimajo v rokah ničesar, da bi delavcem pojasnili. Potlej pa delavci govorijo, da takega denarja on v petih letih ne bi zaslužil, kolikor je nekdo dobil samo nagrade.

Predsednik se je med tem premislil in izjavil: »Popolnoma umikam svoj predlog.« Cepušu to ni bilo všeč in je dejal, da bi nič ne škodilo, ko bi predloge sestavila posebna komisija. Podprl ga je Zupančič, ki je dejal, da je stara praksa, da dva ali trije odločajo v imenu ne vem koga. K besedi se je spet priglasil direktor: »Ni smiselno, da delamo iz tega afero, da umikaš predlog glede komisije, saj ne bo drugače, ker bo nekdo iz vodstva pač moral sestaviti predlog. Razburjam se samo zato, ker je bilo rečeno, da stvari niso bile pojasnjene.«

Navsezadnje je Polajnar izjavil, da smo tudi lahko brez take komisije, nakar je predsednik predlagal,

lijon nagrad za tri mesece je res malo. Z njimi smo hoteli nagraditi izredna prizadevanja posameznikov. Doslej pa tega sklada nismo niti izkoristili. Mislim pa, naj bo nagrada tolikšna, da je res nagrada. Sem tudi za to, da komisija pripravi predloge, naglašam pa, naj bodo nagrajena res izredna prizadevanja.«

Predsednik: »Strinjam se s tem, da ne gremo preveč na široko s temi nagradami. Mislim pa, da bi moral dobiti vsak član delavskega sveta obrazložen pismen predlog še pred zasedanjem skupno z gradivom za zasedanje, da bo vsak vedel glasovati in pojasnjevati članstvu. Naj se pa ne dogaja več tako, da bodo objavljeni v Gradisovem vestniku samo sklepi, obrazložitve pa nimamo.«

Seveda je to spodbudilo urednika Gradisovega vestnika, da se je oglasil: »Sklepe moramo objavljati v Vestniku. Ta naj bo članom delavskega sveta v pomoč pri tolmačenju članom, utemeljitev so pa itak slišali na zasedanju.«

Debev: »Komercialnim je bila nagrada obljubljena, če bodo investitorje izterjali. Tako so dobili nagrado trije komercialni šefi (Maribor, Ravne in Celje). Razen tega so bile še nagrade za izredne obremenitve.«

Mandeljc pa je pripomnil, da je treba ljudi nagradjevati, ker so v Ljubljani povečali realizacijo za trikrat in so morali vodilni ljudje tudi več delati.

Predsednik: »Predloge naj sestavi strokovni kolegij. Morda sem se prej malo preneglil. Ostajam pa pri tem, da bi morali biti člani delavskega sveta s predlogom že prej seznanjeni.«

Direktor: »Vse nagrade sem na zasedanju utemeljil, in to pošteno. Povejte mi v obraz, če je kaj narobe, ne pa da govorimo za plankami. Čista formalnost pa je, da bi moral biti predlog prej napisan in poslan vsakomur na dom.«

Predsednik: »Ni se treba razburjati. Z upravo ne bomo šli na ostri. Predlagal sem zato, ker so o tem

naj sestavlja predlog strokovni kolegij podjetja.

Tako je tekla časa, do poglavitne točke dnevnega reda pa še niso prišli. Zaradi tega, ali naj predlog za nagrade sestavlja direktor ali tehnični direktor ali pa strokovni kolegij, pa delavsko upravljanje ni prav nič pridobilo. Le CDS je izgubil zaradi tega skoraj debelo uro.

Poročilo predsednika upravnega odbora je bilo kratko, saj so imeli le eno sejo. Govorili so o periodičnem obračunu, ustanovitvi ekonomskih enot ter o razdelitvi nagrad, o katerih smo pravkar govorili.

CDS je sklepal o nagradah za izredno prizadevanje v tretjem tromesečju. Nek zlobnež pa je pripomnil, da so ljudje ta denar, o katerem CDS sklepa, že zdavnaj porabili, ker so bile nagrade že izplačane. Vmes se je oglasil še Jeseničan Kramar, ki je hotel vedeti, zakaj je bil predlog upravnega odbora drugačen kot pa jeseniški. Predsednik je kar iz rokava stresel številke. Pomagal pa mu je še predsednik upravnega odbora in je bilo videti, da je bil Kramar z odgovori zadovoljen.

Predsednik je nato prešel na naslednjo točko dnevnega reda in poročal o delu obratnih delavskih svetov. Ugotovil je, da po zapisnikih niso slabi in da so vsi razpravljali o tričetrtletni bilanci. Razprave pa so bile zelo različne. Dobre so bile v Ljubljani, Mariboru, Celju, CO in betonarni. V Skofji Loki pa ni bilo razprave, čeprav so bili daleč pod planom.

Potlej je govoril o obisku v Kopru. Tudi v Kranju se stvari izboljšujejo. Morda niso dobili pravih navodil za izvolitev DS. Še dnevnega reda niso znali sestaviti. No, zdaj je veliko bolje. Na drugih gradbiščih pa se položaj spreminja. Ravne in Jesenice nazadujejo, ker je bila razprava bolj slaba in ni več čutiti takega elana. Najslabše pa je v Ljubljani-okolici, kjer je bilo včasih dosti bolje kot zdej.

CDS o tem poročilu ni razpravljal, pač pa je odobril delo upravnega odbora.

Odkrito povem, da me zazebe pri srcu, kadar slišim besedico

»reportaža«. In prav to usodno besedico je izrekel urednik, ko me je napolnil na zasedanje centralnega delavskega sveta. Nobenega daru namreč ne čutim za pisanje reportaž, ker imam o njih pač svoje mnenje. Kadar sem jih pisal, sem se zmeraj neizčrpno potil, pa nobeni ne bi mogel reči reportaža, čeprav je sicer med časnikarji navada, da proglašajo vsako poročilce o rojstvu dvojčkov za Veliko reportažo kot bi jo napisal najmanj najslavnejši reporter vseh časov Egon Erwin Kisch. Zato tudi tega pisanja ne šteje med reportaže, temveč blagohotno cenite moje prizadevanje, da bi vam posredoval delček tega, kar sem slišal na zasedanju centralnega delavskega sveta, kajti ob tako resni zadevi res ne morem opisati, kakšno kravato je nosil n. pr. predsednik delavskega sveta, niti kakšne cigarete je kadil predsednik upravnega odbora (če je kadilec), niti po kakšni modi ima steno-grafka ukrojeno krilo. Ne morem torej uporabljati okraskov, ki so nujni za vsako reportažo. Lahko povem le to, da me je ob koncu direktor vprašal, če me je kaj jezik srbel, kadar je kdo zinizil kakšno debelo. Tudi to se primeri! Torej na delo! Povem naj še, da nisem stenograf in naj se zato kdo ne kuja, če ne bom zapisal vsega, kar je povedal.

LETOŠNJI PLANI

Besedo je dobil inž. Dragovan Sever, ki je poročal o planu za leto 1961.

Plan predvideva, da bomo napravili letos za 9,15 milijarde dinarjev. Po petletnem planu pa bi morali napraviti letos 9,54 milijarde, toda

prav nikakršnega dela. To smo nekoč že sklenili in je prav, če ta sklep ponovimo. In še nekaj: predvsem poskrbimo, da se rešimo starih stvari, to je zgradb, ki se vlečejo že leta in leta ter koncentrirajmo, kolikor le moč, sile nanje, da jih čimprej dokončamo.«

ČE VEŠ KOLIKO MORAS NAPRAVITI, MORAS VEDETI TUDI, KAJ BOŠ ZA TO DOBIL

Lorenčič: »Sindikalni odbor podjetja je že trikrat postavljala vprašanje plana na dnevni red. Najprej so nam dejali, da še ni sestavljen, drugič, da številke še niso točne, in tretjič, da bo kmalu sestavljen. Vprašujem pa, ali je prav, da CDS sklepa danes o planu, ko kolektiv o njem še ni rekel svoje besede?«

Nato je govoril o tem, da morajo ljudje v ekonomskih enotah vedeti, kakšen plan imajo, da bodo vedeli, kaj morajo zgraditi. Zato moramo mobilizirati, je nadaljeval, vse strokovne in politične sile, da bo plan uresničen in da sproti kontroliramo, kako se uresničuje.«

Cepuš: »Ne trdim, da se tov. inženir Sever ni potrudil in zaslužil za svoj trud pri sestavljanju plana vse priznanje. Manjka pa plan produktivnosti, delitve dohodka in standarda, da bo človek vedel, kaj bo dobil, če bo plan izpolnjen. Predlagam, da se ta plan dopolni še s temi podatki.«

Nato je na široko govoril o kadrovske socialni službi v naslednjih planskih obdobjih.

Inž. Sever: »Pozdravljam prizadevanje sindikata, da bi sodeloval pri sestavljanju plana. Kaj novega pa si ne moremo izmisliti, ker je 67 odstotkov stvari že pogodbeno dogovorjenih v lanskem letu. Razpravljamo lahko le o gibljivem delu. Tovarju Cepušu naj povem le to, da podrobnosti v planu niso obdelane in da ga bo treba seveda še dopolniti.«

Kramar: »Podpiram Lorenčiča in Cepuša. Če naj ljudje razpravljajo o planu, bi morali vedeti, zakaj bodo delali. Tu pa je napisano samo, koliko moramo napraviti, koliko bo kdo za dobil, pa ne vemo.«

Mandeljc: »Mislim, da je prav, kar je povedal Cepuš.«

Inž. Arnež je prosil za dvojce pojasnil: Ali je v 60 milijonih, ki so predvideni za Projekktivni biro, računano samo delo za domače potrebe, ali so obračunane tudi projektantske usluge. Drugič pa, zakaj je centrala realizirala le polovico sredstev.

Odgovoril je inž. Sever, da so se pri sestavljanju letošnjega plana držali glede Projekktivnega biroja lanskih razmerij. Glede centralne pa je pojasnil, da je v realizaciji del prodaje centralnega skladišča, drugi del pa predstavljajo razlike v situacijah z gradbišč.

Potem, ko je predsednik govoril o planiranju v preteklih letih in v odnosu do OLO, je predsednik upravnega odbora opozoril, da so obrtniška dela pri nas ozko grlo zlasti še, ker predvidevamo, da bomo povečali graditev stanovanj, ki zahtevajo veliko obrtniških del.

V razpravi o tem so se dogovorili, naj bi v bodoče prevzemali predvsem taka dela, pri katerih ni obrtniških del. Direktor pa je med drugim dejal, da bi plan o delitvi dohodka in standardu prav rad napravil, pa ga ne zna, ker še ni instrumentov delitve dohodka. »Če bi si bili na jasnem glede tega,« je dejal, »potem bi lahko tudi ta del plana dopolnili. Sedaj pa je te stvari težko zahtevati.« O tem je govoril tudi inž. Štok ter podprl Cepušev predlog, da je treba plan dopolniti, ko bodo instrumenti znani. Inž. Arnež pa je dejal, naj se

Nadaljevanje na 7. strani

Med Dravo in Pohorjem

Med Dravo in Pohorjem, kakih 15 km severozahodno od Maribora, stoji tovarna dušika Ruše. Beli dim karbidnih peči se noč in dan dviguje skozi visoke dimnike in prah kot tančica pokriva dolino vse do Bistrice pri Limbušu. Glavni produkti tovarne, za katero gradimo, so: karbid, korund ferokrom, umetna gnojila, kisik in aceten. Za proizvodnjo potrebujejo med drugim tudi živo apno in to cca 100 ton na dan. Tovarna se iz leta v leto bolj širi in pomika proti Bistrici. Tu dela in živi del mariborskega kolektiva »Gradis« — Ruše.

NASA NAJVEČJA EKONOMSKA ENOTA — RUŠE — POHORJE

1. julija lanskega leta je bila pri gradbenem vodstvu Maribor ustanovljena največja ekonomska enota Ruše Pohorje. Delati so začeli takoj. Izvolili so razširjeni strokovni svet, ki šteje devet članov in je hkrati organ delavskega samoupravljanja. V tej ekonomski enoti so vključene enote, ki grade apnenice, spodnji stroj železniškega industrijskega tira, tovarno dušika, glavni otopni kanal, tri stanovanjske šeststajstorne v zaključni fazi, temelje RTV in UKV stolpa na Pohorju, gostinske obrate, žičnice itd.

Ekonomska enota zaposluje 140 ljudi. Ima svojo gramoznico, menzo in delavsko naselje, ki ga lahko štejemo za eno izmed najlepših pri »Gradisu«. Ze samo to nam pove, da je imel strokovni svet veliko dela. Ekonomska enota je dosegla v lanskem letu 250 milijonov realizacije. Največ problemov je bilo z gradnjo »Apnenice«. Najhujše pa je bilo, da so morali pristati na zelo kratek rok in do konca leta usposobiti objekti za poizkusno obratovanje.

Konstrukcija peči je skeletna zgradba iz armiranih betonskih stebrov. Skelet je štirietažni, plošče armirano betonske. Zgradba je visoka 16 metrov, iz skeleta pa se dviga betonski šaht višine 38 m, v katerem so montažne betonske stopnice za dostop na vrh peči. Prav

tako se iz sredine skeleta zgradbe dvigata dve apnenčeve peči v isti višini. Peči ležijo na betonskih temeljih, ki so ločeni od ostale zgradbe. Strojna postrojenja so avtomatična, to je, da se peči avtomatično izpraznjujejo na tekoči trak, ki ponese živo apno v vagon. Bunkerje bodo polnili s portalnim žerjavom. Zanimivo je, da bo apnenica v polnem pogonu zaposlovala samo 10 ljudi in dala dnevno do 60 ton živega apna.

Ekonomska enota je na svoji prvi seji obratnega delavskega sveta razpravljala o tej težki nalogi. Z nezaupanjem so gledali na plan, ki je bil postavljen pred nje. Res mnogo volje in naporov je treba, da se tak objekt zgradi v 5 mesecih. Npravili so terminski plan in že takrat ugotovili, da bo treba delati tudi po 10 ur. Ze v začetku so nalleteli na težave. Ni bilo cevni odrov, ni bilo lesa, ker so hkrati tudi v Mariboru začeli graditi silose in je bil tako ves višji tehnični kader zaposlen v Mariboru. Naslonili so se na svoje moči in le, če se je res zataknilo, so prosili za pomoč.

Projektant je vso organizacijo predvidel tako, da se vsi transporti opravijo z žerjavom, na katerega pa mi nismo mogli računati. Imeli so le dva vitla po 500 kg, štiri konzolna dvigala, betonski mešalec in krožno žago. To je bila vsa mehanizacija. Vsak, ki je prišel gledat gradnjo, je nekako s posmehom gledal našo mehanizacijo. Tudi njim je bilo težko pri srcu, ko so se pojavljale okvare na strojih, vendar so se še bolj zagrizli v delo, da bi dokazali moč našega kolektiva tudi takrat, ko ni na razpolago dobre mehanizacije.

Na gradbišču je bilo podnevi in ponoči živahno. Stari betonski mešalec je nepretrgoma pel svojo pesem in pokonci ga je verjetno držala le trdna volja članov ekonomske enote in želja po uspehu.

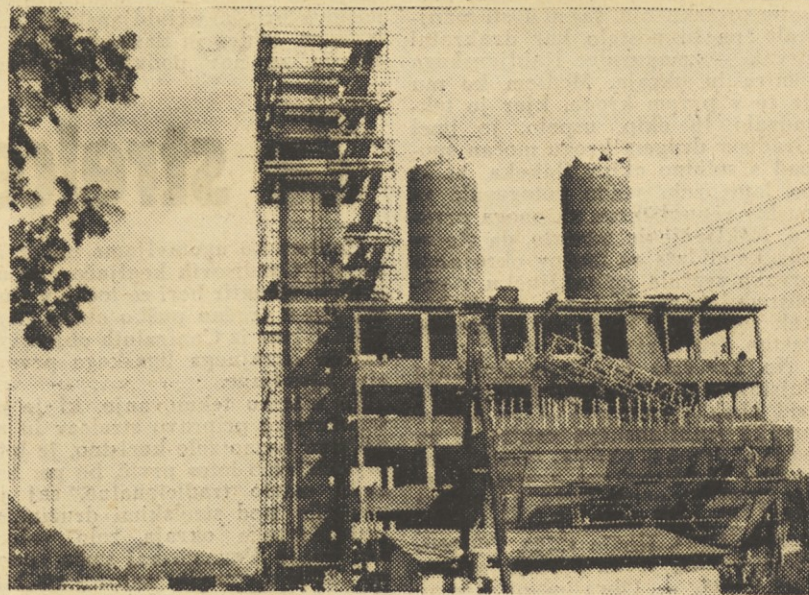
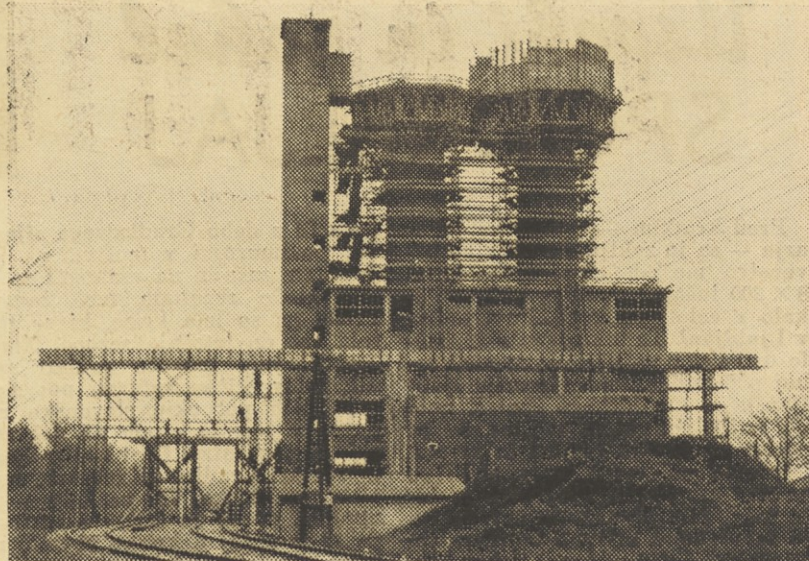
Bližali so se vrhu, ko je ob koncu oktobra vrhove Pohorja pobelil prvi sneg. Zaskrbljeno so se ozirali z visokih odrov proti severu na avstrijske vrhove, s katerih sneg ni

več izginil. Na odre jih je pozdravljajl Kozjak in pod njimi se je leno vijugala Drava. Zares čudovit je bil pogled z vrha tega objekta, toda skrb se je zaradi nastopa zime še povečala. Delovni čas so morali podaljšati od 10 na 14 ur in več. Skratka, pozabili so na počitek. In res, trud ni bil zaman. 26. novembra okrog polnoči je padla zadnja lopata betona v opaž. Danes od gore lesa ni ne duha ne sluha, temveč se sredi doline košati nova apnenica s svojo štorasto kapo.

Kolektiv ekonomske enote »Ruše-Pohorje« je izpolnil obljubo, ki jo je dalo podjetje investitorju. Zaveš, ki živi v naših srečih, da smo delček tako močnega podjetja, nas je privedla do uspeha. Vendar je ostala naša želja in hrepenenje po boljši mehanizaciji, da bi z manj truda dosegli večje uspehe. Morda se bo kdo tudi na to spomnil, da bo v bodoče, preden bo sklenjena taka pogodba, to je v 5 mesecih 38 metrov v zrak.

Da, to je samo delček, delček problemov, ki so jih doživeli člani te ekonomske enote, delavci, tesarji, zidarji itd. in samo beseda »hvala« je veliko premalo za to, kar so si zaslužili. Kot so sami dejali, so z vsem zadovoljni le z načinom nagrajevanja ne. Pravijo, potrudimo se, da bo sistem nagrajevanja v ekonomskih enotah res stimulacija za večjo storilnost in pa za prihranek materiala, ne pa krivična delitev in zaostrovanje odnosov do tovarišev. Prvi obračuni so pokazali negativne stvari, zato se potrudimo, da do podobnih napak v bodoče ne bi več prihajalo.

-ton

Pogled na objekt, ki ga gradi ekonomska enota v Rušah

PISMO IZ ŠVICE

Skoraj vsak izmed nas si želi, da bi videl tuje dežele. Težko čaka dneva odhoda, ko bo odpotoval iz domovine v tuje države. Končno pride dan odhoda. Ves vesel se poslavlja od domačih in prijateljev. Želijo si veselo svidenje in vlak odpelje. Komaj pa vlak prekorači našo mejo, se skoraj vsakemu želja polnemu popotniku zbudijo čudne misli. Ze takrat ga tare domotožje.

Tudi naš sodelavec v obratu gradbenih polizdelkov v Ljubljani, tov. Ivan Plut je odšel v tujino na specializacijo v Švico. Z njim si stalno dopisujemo. Pošljamo mu tudi naš časopis »Gradisov vestnik«. Piše nam, da ga zelo zanima, kaj je novega v kolektivu in naj mu vse, kar je zanimivega, pišemo, ker le s tem mu posredujemo vsaj delček domovine. V zadnjem pismu pa nas je prosil, da naj v »Gradisovem vestniku« objavimo tudi tole pismo:

Dne 15. junija 1960 sem ves sprečen stopil na vlak in se odpeljal v Švico. Vesel sem bil, da bom videl nove kraje in se naučil novih stvari, katere bom lahko prenesel v naš kolektiv ter tako koristil podjetju in prispeval del k izgradnji socializma v naši domovini. Ko sem prekoračil jugoslovansko-italijansko mejo in se peljal po italijanskem ozemlju, sem celih 8 ur opazoval Italijo, o kateri sem že prej veliko slišal. Vse je bilo lepo, pa vendar ni bilo lepše od naše Jugoslavije.

Vlak je prepeljal italijansko mejo in stopil sem na ozemlje, kamor sem bil namenjen. Težko mi je bilo po tovariših in po kolektivu, po domači zemlji in prelepi Ljubljani.

Pred mano se je odprla dolga dolina. Tu je bilo nešteto lepih jezer, prelepih vasic, ki so podobne našim krajem, toda vsch lepot ne morem opisati.

Podjetje, v katerem delam, je majhno. Tu proizvajajo elemente teraco oziroma plošče in montažne transformatorske postaje. Podjetje v celoti je veliko manjše od naše betonarne, to pa zaradi tega, ker ima boljšo mehanizacijo in drugačni sistem dela. Jaz sem že prešel skoraj vse faze dela, delam normalno kot doma, vendar s to razliko, da se tukaj bolj zanimam za posamezne operacije dela nasploh.

Pošiljam vam iskrene čestitke in želje za čim večje uspehe za novo leto 1961, in to celotnemu kolektivu, posebno pa kolektivu Obrata gradbenih polizdelkov.

P.

Za oglato mizo

Nadaljevanje s 6. strani
plan razširi po predlogu tovariša Cepuša. Potem, ko je tovariš Škofič razložil še plan sredstev HTZ, je delavski svet izglasoval plan z dopolnili, o katerih so razpravljali.

»RAZNO«

Delavski svet je nato prešel na razpravo pod točko »Razno«. Pri tem je zavrnil predlog ObLO Moste, da bi plačala podjetje na vsakega zaposlenega po 5000 dinarjev za potrebe občine. Odobrili so 2 milijona dinarjev za propagando in reklamo kot lansko leto ter sklenili, naj se sestavi pravilnik o razdeljevanju nagrad tistim, ki so po 10. in po 15 let nepretrgoma pri podjetju.

Ker so v sklepih CDS s tega zasedanja zapisane vse podrobnosti, se zadržimo le ob eni, ki po pomembnosti ne sodi v to točko dnevnega reda. Tovariš Zrim z Jesenic je sprožil vprašanje ekonomskih enot. Povedal je, da so na Jesenicah vsi za to, da predstavlja to gradbišče eno ekonomsko enoto. Zdaj jih imajo šest, izmed katerih pa je ena pasivna, delavci v tej enoti pa so morda najbolj delali. Predlagal je, naj bi imenovali komisijo, ki bi proučila ta vprašanja in upoštevala predloge gradbišč.

Šef gradbenega vodstva Ljubljana inž. Mesarič pa je prebral predlog, po katerem naj bi razveljavili vse odločbe o ustanovitvi ekonomskih enot v Ljubljani ter to prepustil gradbenemu vodstvu Ljubljana.

V obširni razpravi o tem predlogu, ki je prišel kot zadnja zadeva na dnevni red tega zasedanja, je bilo čuti, kako močno je prišlo centralistično upravljanje podjetja že v navzkriž z zavestjo kolektivov in tudi materialnimi odnosi v podjetju. Jasno je bila izražena zahteva po decentralizaciji odločanja. Delavski svet pa je sklenil, naj komisija, ki jo je na tem zasedanju imenoval delavski svet, do 10. februarja pripravi

predlog za spremembo pravilnika o ekonomskih enotah.

Dnevni red je bil tako izčrpan, predsednik delavskega sveta pa je ob 16. uri zaključil V. redno zasedanje centralnega delavskega sveta.

Sklepi V. zasedanja delavskega sveta

z dne 20. januarja 1961

1. Za zapisnikarja se imenuje tov. Ando Avbelj, za overovatelja zapisnika pa se izvolita tov. Drago Mandeljc in Janež Zupan.
2. Sklep IV. zasedanja DS podjetja zadevno postaviti političnega funkcionarja v podjetju se spremeni v toliko, da je DS soglasen s postavitvijo plačanega funkcionarja sindikalnega odbora s tem, da sindikalni odbor sam izbere osebo. Višino osebnih prejemkov tega funkcionarja določijo sindikalni odbor s tem, da grede ti stroški v breme dotacije, ki jo podjetje vsako leto dodeljuje sindikalnim podružnicam. Dotacija naj se v tem primeru za ta znesek poveša.
3. Sklepi zasedanja DS morajo biti v roku 8 dni po zasedanju dostavljeni vsem članom.
4. Postopek za priznavanje izrednih nagrad iz 1% sklada za nagrade, s katerim razpolaga delavski svet, se določi tako, da strokovni kolegij podjetja zbere predloge edinic podjetja in sestavi končni predlog, katerega predloži DS v odobritev.
5. Soglasno se potrdi plan del za leto 1961. Posebej pa se sklene:
  - a) vsaka edinica naj prouči svoj plan že pogodbeno prevzetih del, ter del, ki se še predvidevajo;
  - b) pri izbiri predvidenih del naj edinice vodijo tako politiko, da usmerjajo naše kapacitete prvenstveno na gradnjo industrijskih objektov, na montažno gradnjo stanovanj ter gradnjo poslovnih zgradb;
  - c) za vsa dela, ki se še predvidevajo je dosežj finančno čim ugodnejše pogoje;
  - d) pred podpisom pogodbe je investitor dolžan oskrbeti kompletno dokumentacijo;
  - e) glede na situacijo, da podjetje izvršuje še vrsto del iz preteklih let, je urediti organizacijo gradenj tako, da bodo ti najstarejši objekti čimprej gotovi.
6. Sprejme se poročilo predsednika DS o delu DS edinic za obdobje med IV. in V. zaseda-

njem DS podjetja in predsednika UO o delu upravnega odbora v tem obdobju.

7. Predlog zbora proizvajalcev Občinskega ljudskega odbora Ljubljana-Moste, da se izloči določeni del prostih sredstev za reševanje komunalnih, zdravstvenih in prosvetnih problemov na njihovem teritoriju, se zaradi velikih obvez, ki že sedaj bremenijo čisti dohodek podjetja, zavrne.
8. Fond, namenjen za propagandne in reklamne namene, ostane za leto 1961 enak kot v letu 1960, to je 2.000.000 din.
9. Člane kolektiva, ki v tekočem letu izpolnijo predpisano neprekinjeno dobo 10- do 15-letnega staža pri podjetju, se v bodoče nagradi z enakimi nagradami kot so bile razdeljene ob 15-letnici podjetja. Glede na to naj se sestavi predlog pravilnika o razdeljevanju tovrstnih nagrad in predloži DS na naslednjem zasedanju v potrditev.
10. Pristopi se k Poslovnemu združenju podjetij za montažno gradnjo stanovanj in odobri vplačilo pristoppnine v višini 250.000 din letno. Za predstavnika podjetja v tem združenju se imenuje tehničnega direktorja inž. Jožeta Uršiča.
11. Za predstavnika Komisije za premije in neposredne prihranke izvoli delavski svet tov. Dragota Mandeljca.
12. Za delegata za skupščino Zvezne gradbene zbornice, ki bo v mesecu marecu, se določi tov. direktor inž. Hugo Keržan.
13. Do prihodnjega zasedanja DS naj se določi komisija, ki bo pripravila predlog za spremembo pravilnika o ekonomskih enotah. V to komisijo se volijo predstavniki vseh edinic. Za predsednika se izvoli tov. Drago Mandeljc, za člane pa: inž. Mesarič, Kramar, Praprotnik, Berčič, inž. Pihl, Rožkar, inž. Bjeveis. Komisija mora svoj predlog predložiti do 10. februarja.

14. Ker je tov. Feliks Kvar kot štipendist odšel na študij, se v Ravnah razpiše volitve za enega člana DS. tov. Kvara pa se razreši dolžnosti člana DS.
15. Izdelati se morajo navodila glede plačevanja dela v zimskem času.
16. Za člane izpitne komisije se določijo: inž. Franc Röthel, sekretar podjetja tov. Milan Surk, Alojz Cepuš, za namestnika pa: Drago Mandeljc, inž. Drago Sever in inž. Milan Arnež.
17. Potrdi se razdelilnik 1% nagrad za III. tromesečje 1960, s katerimi razpolaga DS edinic kot sledi:

Edinica	
Projektivni biro	47.100
Celje	239.800
Jesenicé	438.300
Koper	35.700
Kranj	14.300
Ljubljana	218.400
Maribor	518.200
Podvelka	—
Ravne	385.400
Zalog	89.900
Kovinski obrati	645.200
Lesni obrati	52.800
Betonarna	169.900
	2.855.000
za delitev po DS podjetja	1.223.000
	4.078.000

18. Potrdi se plan nabave začetnih sredstev, s tem, da se določi prioriteto nabav in termin korišćenja.

V Ljubljani, dne 24. januarja 1961.

Predsednik DSP:

Martin Zajšek

Pred kratkim — v začetku januarja — se je zaključilo okrajno prvenstvo moških ekip v disciplini 8 x 200 lučajev mešano, ki je potekalo v celoti na kegljišču Gradisa v Ljubljani. To tekmovalje je imelo dva dela: najprej se je med seboj pomerili klubi v območju ljubljanskega kegljaškega centra, nato pa najboljših osem moštev še za naslov okrajnega prvaka in seveda istočasno za vstop na republiško ekipno prvenstvo. Prvenstvo je bilo torej zelo obsežno in seveda tudi zahtevno, a priznati moramo, da je moštvo Gradisa dokaj dobro prestalo preizkušnjo, saj ni dosti manjkalo, pa bi postalo kar dvakratni prvak — zmagovalec ljubljanskega centra in okraja. Medtem ko mu je to v prvem krogu, kjer je tekmovalo 16 ekip, uspelo, je imel Gradis v drugem krogu močan spopad s solidno ekipo Rakeka, ki se bo letos zelo resno potegovala za naslov republiškega ekipnega prvaka. Naključje je nanosilo, da sta se oba kandidata za naslov okrajnega prvaka srečala na zaključku v neposredni borbi in tedaj je bil Rakek močnejši, Gradis pa je zasedel častno drugo mesto.

No, ker smo že pri ugotavljanju dejstev, naj prikažemo bralcem še izid obeh tekmovalcev — za naslov prvaka ljubljanskega centra in za naslov prvaka okraja. Vrstni red moštev ljubljanskega centra: Gradis 12985, Domžale 12498, Ljubljana 12495, Slovan 12462, Poštar 12435, Zvezda 12431, Ilirija 12406, Obrtnik 12402, Invalid 12340, Ljubljana 12399. — Okrajno prvenstvo: Rakek 12956, Gradis 12807, Rudar 12651, Ljubljana 12645, Zvezda 12573, Ilirija 12530, Domžale 12504, Slovan 12452, Poštar 12425, Proletarec 12395, Obrtnik 12392, Partizan Trb. 12285. Prvih sedem ekip se je uvrstilo na republiško prvenstvo, ki se je v času poročanja že začelo.

Povrnimo se nekoliko nazaj k našemu Gradisu. Ali je dosežena uvrstitve za moštvo uspeh ali ne? Vsi vemo, da je Gradis že sodeloval na državnih prvenstvih, kamor si je priboril pot skozi naporene borbe v republiških ligah. Te čase bi lahko

označili z dobo Gradisovega sijaja. Vsi posamezniki v moštvu so bili kvaliteta zase in na vsakogar se je bilo glede rezultata moč zanesti. Prišla pa so leta krize, ki so trajala vse do letošnje sezone. Nikakor ni bilo mogoče prebiti trdnih zidov, ki so zapirali pot med najboljših pet ekip slovenske republiške lige in s tem na državno ekipno prvenstvo. Čast kegljaškega športa pri Gradisu so reševale bolj ali manj ženske. Vse pa kaže — in upajmo, da se ne bomo zarekli — da se je sedaj nekoliko obrnilo na bolje in lahko štejemo osvojitve naslova prvaka v ljubljanskem kegljaškem centru in drugega mesta v okraju za nov podvig Gradisove

moške ekipe, s tem pa tudi na njen prepoved.

To nam s svojimi rezultati zagotavljajo tudi nekateri posamezniki, ki prihajajo spet v solidno formo in znajo v odločilnih trenutkih odločno poseči v borbo za čimboljši uspeh svojega moštva. To so predvsem Rudi Cotič, Vili Čadež, France Mlakar, Tone Martinšek, Pavle Satler in Peter Toni, zraven njih pa še nekateri drugi tekmovalci. Z združenimi močmi se da marsikaj doseči in zato bo treba tudi letos v republiškem ekipnem prvenstvu in sploh vnaprejšnjem poprijeti, pa nikakor ne bodo izostali uspehi, ki jih kegljaščem Gradisa vsekakor želimo.

Ljubljanski Gradis je imel nekoliko kar dobro mladinsko kegljaško sekcijo, ki se je začela uveljavljati tudi v republiškem merilu. Kar nadomada — seveda že pred leti — pa so se mladinci razšli in zvedeli smo samo to: mladinske sekcije kegljačev ne bo več. Zakaj in kako, ni nihče pojasnil. Tudi odbor Gradisa si ni prizadeval, da bi znova ustanovil mladinsko sekcijo in s tem skrbel za mladi kegljaški naraščaj (kar se mu bo bržkone še kdaj maščevalo). Kasneje pa so odgovorni ne prišli z besedo na dan: po sredi je bilo nekoliko nediscipliniranih mladincev na eni, pa tudi nekaj ozkosti tistih, ki skrbijo za mladinjo, se pravi za vaje (le-ti so te-

daj v večini sestavljali mladinsko sekcijo). Nihče pa ni pomislil, kako bi vseeno zagotovili klubu mladi naraščaj, ki je navsezadnje nujno potreben.

Pred kratkim se je mladinska organizacija gradbenega vodstva Gradisa Ljubljana začela znova ukvarjati z mislijo, da bi organizirali v okviru kegljaške sekcije ŠD Gradisa spet mladinsko kegljanje in nanj povabili mlade delavce in vajence. Za to se najbolj zavzema predsednik mladinske organizacije Curila, ki je bil pred odhodom v JLA sam član Gradisove mladinske ekipe, sedaj pa vrnitvi iz vojske pa se je torej pojavil s tem koristnim in za mlade Gradisove delavce, oziroma vajence zares vzpodbudnim predlogom. Prav je, da bi odbor ŠD Gradisa in seveda tudi sindikalna organizacija, ne navsezadnje pa še uprava podjetja to prizadevanje podprla. Redno vadbo pa bo treba organizirati seveda tako, da ne bo trpela disciplina vajencev v intervalu in da s tem ne bi zanemarjali svojih dolžnosti do učenja. To pa je mogoče storiti in uvesti nadvajence primereno kontrolo.

Z dobro voljo, s pametnim sodelovanjem mladinske organizacije, sindikata in uprave podjetja se da vse urediti. Upajmo, da bomo lahko kaj kmalu zapisali nekaj o mladih kegljačih Gradisa, o mladini, s katero se zlasti ponašajo na Gorenjskem, medtem ko v Ljubljani za zdaj še ni nobene podobne mladinske kegljaške sekcije. Upajmo, da bodo tudi v drugih športnih panogah začeli načrtovati z mladimi delavci in vajenci Gradisa. Telesna kultura je namreč zelo pomemben člen naše družbene dejavnosti.

Za strelce prehuda konkurenca

Medtem ko ugotavljamo nekatere uspehe Gradisovih kegljačev, se na strelski »fronti« borijo za točke v zimski ligi z različnimi ekipama Gradis-Kovinar iz Centralnih obratov v okviru okrajnega ligaškega prvenstva Ljubljane.

To zimsko tekmovalje, ki je za kondicijsko pripravo strelcev in za njihovo formo zelo koristno, je bilo organizirano letos prvič, bo pa, kot kaže, ostalo tradicionalno, saj je vzbudilo med strelskimi družinami ljubljanskega okraja zelo veliko zanimanje. Povemo naj samo podatek, ki to dokazuje: najprej sta bili organizirani le dve ligi, na zahtevo strelcev pa je moral Okrajni strelski odbor Ljubljana organizirati še III. in zasavsko ligo, tako da tekmuje sedaj skoraj vsako nedeljo 40 ekip, vsaka s 5 tekmovalci, torej redno strelja 200 strelcev.

V I. ligi tekmujejo tudi strelci Gradisa-Kovinarja, ki pa so naleteli na zelo močno konkurenco. Pomisliti je treba, da so v tej ligi Diopler in Olimpija, ki imata v svojih vrstah republiške in celo državne prvake, dalje Oskar Kovačič, Vida Pregarc in še nekatere ekipe, ki so zelo močne. Zato je težko zmagovati

v dvobojih, kjer so favoriti že vnaprejšnje nasprotniki. Doslej je bilo na sporedu pet kol tekmovalja, a Gradis-Kovinar se ni dosegel nobene zmage, čeprav tudi rezultati njegove ekipe niso bili slabi — nasprotno nekateri celo nadpovprečni. Njegovi dvoboji z nasprotniki so se v zaporedju posameznih kol končali takole: Krašna Ciril : Gradis-Kovinar 1276:1252, Gradis-Kovinar : O. Kovačič 1286:1301, Diop-

ler : Gradis-Kovinar 1345:1297, Gradis-Kovinar : Vida Pregarc 1503:1532, Olimpija : Gradis-Kovinar 1536:1258, kar kaže povsem jasno, da so bili vsi dosedanja nasprotniki pretrd oreh za Gradisove strelce. Glede na to, da bo imel do konca prvenstva nekatere lažje tekmece, pa lahko pričakujemo tudi uspehe strelcev Gradisa in s tem izboljšanje položaja na lestevici, ki je po 5. kolu takšna:

O. Kovačič	5	5	0	0	5499:5149	10	+350
Diopler	5	5	0	0	6685:6447	10	+238
Olimpija	5	4	0	1	6669:6426	8	+243
V. Pregarc	5	3	0	2	6574:6514	6	+60
Tabor Ježica	5	3	0	2	5165:5270	6	-115
Stol Kamnik	5	2	0	3	6469:6567	4	-98
Krašna Ciril	5	2	0	3	6377:6479	4	-102
Litostroj	5	1	0	4	6373:6518	2	-145
Gradis-Kovinar	5	0	0	5	6596:6590	0	-194
Rajko Skapin	5	0	0	5	6278:6590	0	-212

Bolje pripravljene kot doslej

Zavrteli smo telefon 956-263 in dobili predsednika jeseniškega Gradisa in njegovega najstarejšega kegljača Staneta Simeonova. Takoj je bil pripravljen za razgovor in glejte, kaj je povedal.

»Kako ste se pripravljali za republiško tekmovalje?«

»Veliko smo trenirali na svojem enostanovnem kegljišču in imeli izbirno tekmovalje. Odigrali smo tudi dve tekmi z Bledom.«

»So vam Jesenice kot krajevni tekmeček kaj pomagale?«

»Igrali smo dvakrat po 200 lučajev na njihovem kegljišču, sicer pa z njimi nismo imeli nobene tekme.«

»Kateri so glavni stebri moštva?«

»To je predvsem Evgen Taler, pa še nekaj drugih tekmovalcev, ki vsi marljivo vadijo.«

»Ali imate upanje, da se boste uvrstili na državno prvenstvo?«

»Tega pač ne morem reči. Da pa se bomo uvrstili med prvih deset najboljših klubov, sem prepričan, ker smo mnogo boljše pripravljene kot prejšnja leta.«

»Morda na tistem kaj računate na uvrstitve pred ljubljanskim Gradisom?«

»Seveda bi si to zelo želeli, da bi pokazali, da znamo tudi jeseniški Gradisovci kegljati. Samo, če bi uspeli...«

»Kdo trenira vaše kegljače?«

»Posebnega trenerja nimamo. Naj-seveda več izkušenj. Ne gre pa za-

več se z ostalimi tekmovalci ukvarjam jaz, kolikor imam pač časa.«

»Kako je kaj s finančno podporo podjetja? Ali imajo vodstva dovolj razumevanja za vaše težnje v kegljaškem športu?«

»Največ podpore nam nudi sindikalna podružnica, ki kaže veliko razumevanja. Tudi podjetje nas je nekoliko podprlo, a nas prav veliko ne more, ker ni dovolj denarja. Sindikalna podružnica nas bo tudi podprla pri tekmovalju v republiški ligi, mi se ji bomo pa skušali oddolžiti s čim boljšim uspehom.«

Dvakrat GRADIS v elitni družbi

Vse kaže, da bo letošnja tekmovalna sezona za kegljače Gradisa, pa naj bo to v Ljubljani ali na Jesenicah, zelo uspešna, če ne ena najuspešnejših v zadnjih letih. Letos je namreč uspelo uvrstiti se na republiško moško ekipno prvenstvo Slovenije v mednarodnem slogu 8 x 200 lučajev mešano Gradisu z Jesenic in iz Ljubljane, tako da bosta imeli obe ekipi tokrat prvič možnost kosati se med seboj za čim boljše uvrstitve na lestevici. Kdo od njih bo uspešnejši, stoodstotno ne bi mogli trditi, vendar pa lahko damo nekaj prednosti Gradisu iz Ljubljane, ki je že vsa leta doslej sodeloval v republiški ligi in ima

»Na koncu še tole, ali nameravate ustanoviti tudi žensko ekipo?«

»Prav radi bi jo ustanovili, ker imamo sedaj že šest tovarišic, ki rade kegljajo. Škoda je le, da jim ne moremo zagotoviti zadosti treninga.«
»Osem vprašanj, osem odgovorov in veliko želja jeseniških kegljačev, ki bodo skupaj z ljubljanskimi Gradisovci zastopali ime svojega podjetja še na športnem polju. Zelimo jim tudi mi, da bi se uveljavili in da bi v doglednem času — zlasti pa na republiškem ekipnem prvenstvu — dosegali lepe kegljaške uspehe.«

metavati tudi vrednosti in sposobnosti Jeseničanov, ki bodo napeli vse sile za čimčastnejši uspeh na slovenskem prvenstvu.

Toda letos prav tako ne bo v okviru moškega republiškega ekipnega prvenstva, kjer tekmuje 20 moštev, nobenega popuščanja. Zato naloga obeh ekip Gradisa, tako jeseniške, kot ljubljanske, ne bo lahka. Tega se seveda v obeh kegljaških taborih prav dobro in resno zavedajo.

Preberite torej, kaj sta nam v kratkih razgovorih povedala predsednik jeseniškega Gradisa Simeonov in tehnični vodja ljubljanskega Gradisa Satler.

Želeli bi med prvo petorko

Tehnični vodja ljubljanskega Gradisa Satler je pred letošnjim prvenstvom nekoliko zaskrbljen, a vendar že na tistem računa, kako se bosta obnesli obe klubski ekipi — moška in ženska. Iz tega njegovega razmišljanja torej kratek razgovor.

»Kaj pričakujete od letošnje prvenstvene sezone?«

»Letošnje prvenstvo bo v celoti slabše od dosedanjih, kar lahko ugotovimo po trenutni kvaliteti skoraj pri vseh klubih, zlasti kar zadeva moško ekipno prvenstvo. Vrh tega bo kriterij tekmovalja in sojenja še ostrejši kot doslej, kar bo tudi vplivalo na uspehe. Rezultati, ki so jih dosegli nekateri klubi v pripravah in na okrajnih prvenstvih, nam ne dajejo dosti upanja na kakšne rekordne dosegke.«

»Ali je bila priprava Gradisovih igralcev zadostna? Kakšne so bile pomankljivosti?«

»S pripravami smo pravočasno začeli, toda pri vseh členih in članicah ni bilo dovolj resnosti, kar smo opazili pri nerednih obiskih trenin. Vrh tega je vsak igralec ali igralca treniral le enkrat tedensko, kar je mnogo premalo, saj vsi drugi klubi trenirajo redno po dvakrat na teden. V to pa smo bili prisiljeni, ker moramo oddati kegljišče tudi dru-

gim klubom, da pridobimo sredstva za naše potrebe.«

»Od koga pričakujete več uspeha, od moških ali žensk?«

»To je težko reči. Ženska ekipa je bila doslej vsa leta prva v Sloveniji, a je sedaj močno popustila. Kljub temu bo imela lažje stališče, ker ima težjo konkurenco le v Braniku. Nasprotno so moški pokazali nekoliko boljše rezultate, kot doslej, imajo pa zelo hudo konkurenco.«

»In vaša želja pred začetkom prvenstva?«

»Moja želja je, da bi se moška ekipa po daljšem razdobju spet uvrstila med prvo petorko in s tem tudi na državno prvenstvo, da pa bi tudi ženske sodelovale na državnem prvenstvu. Uspeh pa bi privoščil tudi kateremu od naših posameznih tekmovalcev in tekmovalk, kar bi povzdignilo sloves kegljačev Gradisa. Seveda me skrbiti mora finančna sredstva, zlasti za udeležbo na državnem prvenstvu. Zato je moja iskrena želja, da bi nas tudi finančno podprli.«

Z njim vred bi bili veseli, če bi se uresničile njegove želje, da bi dosegli kegljači in kegljavke Gradisa čim boljše uspehe. Seveda naj bi se pa tudi močno zagrizli, da bi si z dobrimi rezultati utrlili pot na mesto, ki jim pripada.

Obrambni nasip iz armiranega betona

Vsakoletne velike poplave v severnoitalijanski nižini, ki jih povzročata reka Pad, nastanejo zato, ker reka predere obrambne nasipe, zgrajene iz opeke. Zaradi pogostih zahtev po večji varnosti obrambnih nasipov so se domislili, da bi jih zgradili iz prefabriciranih elementov iz armiranega betona. S slike je shematično razvidna konstrukcija takega nasipa oziroma jezua. In način montaže.

Okvir oziroma koze, ki so zgrajene iz armiranega betona, so postavljene na votle betonske pilote v enakomernih razdaljah. Te koze so v pilote vgrajene in zagodene z klini iz betona. Da bi mogli koze kasneje demontirati, vložijo v stične ploskve izolacijsko maso, ki prepreči, da bi se klin iz betona sprijel s pilotom ali s kozo.

Na rečni strani položi na postavljene koze prefabricirane armirano betonske plošče in jih pritrdijo na koze z vijaki. Stiki med posameznimi ploščami so zatesnjeni z umetnim kavčukom. Ta umetni kavčuk je položen tudi med kožo in ploščo, da se s tem doseže večja elastičnost celotne zgradbe.

Profil plošče je preračunan tako močno, da lahko prenese udarce valov in plavajočih predmetov. Kljub lahki konstrukciji jezu je ta zelo soliden.

Zabijanje pilotov z vibriranjem

Ideja, da bi uporabili ekscentrične mase za to, da bi ustvarili nihanja na pilotu, katerega nameravamo zabiti v zemljo, ni nova. Tovrstne naprave so uporabili že leta 1930 v Sovjetski zvezi in v Nemčiji.

To metodo zabijanja pilotov so posebno razvili sovjetski inženirji, ki so s postopnimi raziskovanji raznih vrst vibratorjev pri različnih vrstah tal dosegli do sedaj najboljše rezultate.

Trenutno uporabljajo v Sovjetski zvezi za zabijanje pilotov vibrator VP-4. Njegova teža je 11,75 tone in ustvari na pilotu 90 ton potisne sile. Pogonski motor ima moč 155 KM pri 735 obratih v minuti. Zaradi močnih nihanj in velike obremenitve ležajev je treba pri tem stroju zamenjati ležaje vsakih 500 ur dela.

Zgradili so tudi močnejše vibratorje za zabijanje pilotov, katere so z uspehom upo-

rabili pri pogrezanju armirano betonskih votlih valjev premera 5 m v globino 35 m. Iz notranjosti tega betonskega valja so zemljo odstranjevali postopno, sorazmerno s pogreznjem valja. Pri tej napravi so uporabili 2 vibratorja, katerih vsak je tehtal 10,4 tone in sta razvijala skupno 20 ton pritiska.

V glavnem uporabljajo sistem zabijanja pilotov s pomočjo vibriranja v peščenih in drobno gramoznih tleh z visoko talno vodo in pa zabijanje jeklenih zagatnic. Manj ugodno ta sistem uporabljajo v vezljivih tleh n. pr. v ilovici, ker tovrstni material nudi znaten odpor. Razne tipe sovjetskih vibratorjev so z uspehom uporabljali tudi pri gradnji velikega mostu čez reko Jangcekiang, ker so pri tem zelo dolgem mostu naleteli na razne vrste tal.

(Po Engineering News Record)

Popravilo kovinskih nosilcev, poškodovanih zaradi ognja

V Združenih državah Amerike so uvedli postopek, s katerim popravljajo posamezne dele jeklenih konstrukcij, ki so poškodovane od

požara. Prvič so to tehniko uporabili pri popravilu dveh letalskih lop, ki sta bili ob požaru močno poškodovani. Ob novem načinu odpade demontaža in ponovna montaža celotne konstrukcije, zaradi česar se izdatki za popravilo znatno zmanjšajo; konstrukcija pa je po izvršenem popravilu zopet kakor nova. V ognju se posamezni deli konstrukcije predvsem upognejo in izkrivijo.

Pred obnovo lope so skrbno preiskali poškodovane nosilce, da so ugotovili, katerega izmed njih bi lahko poravnali s plamenom, kateri bi lahko ostali in kateri bi morali biti zamenjani.

Od skupno 7327 delov jih je bilo 1486 popravljenih ali izmenjenih. Končno je bilo izmenjenih samo 46 delov, ostale pa so poravnali po novem postopku.

Vse delo je izvršilo pet delavcev v šestih mesecih pod nadzorstvom in po instrukcijah inženirja, ki je bil v to tehniko dela dobro vpeljan.

Preiskave materiala so pokazale, da tako popravljeni deli konstrukcije niso nič manj trdni in da zato varnost konstrukcije ni manjša.

KDO IMA PRAVICO

do presežka v ekonomski enoti

Znano je, da se naše splošno gospodarstvo razvija v celoti na osnovi ekonomskih enot. Organizacija vsake ekonomske enote je zasnovana na temelju pravilnika o ekonomskih enotah v podjetju. Pri tem gre za enako sodelovanje v posamezni ekonomski enoti. Vemo, da v edini, kjer obstajajo razne strojne naprave, so nujne usluge stranskih vzdrževalnih obratov, kot n. pr. kovači, mehanična delavnica, elektro delavnica.

Ekonomska enota »Podvoz« Gradbišča »Gradiš« Jesenice, je od svojega formiranja dosegla lep gradbeni in finančni uspeh. Vendar je ta uspeh požel samo ozek krog delavcev v tej edini, to je tisti, katerim je edinica delovno mesto. To je že v osnovi zgrešeno. Vzemimo primer: Betoniranje je v polnem teku. Stroj se ustavi in vse delo v enoti zastane. Ne glede na čas in vremenske razmere so vzdrževalni obrati tisti, kateri dajo vse od sebe, da ni zastojev. To se dogaja vsak dan.

Osebnih dohodkov teh obratov so pa nagrajeni samo po minimalni postavki. Gre še za nekaj: Pri delitvi presežka ekonomske enote »Podvoz« so upoštevali tudi železokrivce, katerim je delovno mesto vendar tako pri vseh ostalih edinicah gradbišča, vendar s to razliko, da so nagrajeni po učinku za vsako storjeno delo. Iz teh razlogov ne razumemo, zakaj ne upoštevajo tudi vzdrževalnih obratov. Na intervencijo vzdrževalnih obratov pri šefu gradbišča tov. Vovku in tehniku Kuštrinu Janezu, da objasnita način delitve presežka — smo dobili odgovor, da vzdrževalni obrati niso upravičeni do presežka ekonomske edince. Zakaj? Mnenje članov vzdrževalnih obratov je, da smo upravičeni na odgovor, ki bo v skladu s pravilnikom gradbišča kljub temu, da nas je samo sedem.

Prosimo uredništvo Gradisovega vestnika, da objavi naš članek v celoti.

Gradiš je veliko podjetje z velikim številom organizacijskih enot in z velikim številom delavcev. Zato moramo vsako spremembo v organizaciji ali strukturi dobro premisliti, da iz malih vzrokov ne nastanejo velike in nevšečne posledice. Zato smo tudi delo oz. nagrajevanje po ekonomskih enotah uvajali postopoma in to pri tistih organizacijskih enotah, kjer se da učinek meriti oz. knjigovodsko evidentirati. Te enote so sektorji, ki gradijo samostojne objekte s svojim proračunom. Na drugi strani se tudi počasi uvaja delo po ekonomskih enotah v obratih, kjer se že obstoječe knjigovodstvo more speljati tako, da se lahko zasleduje finančni uspeh posameznih oddelkov v teh obratih.

Izven ekonomskih enot so zaenkrat še ostali: stranski vzdrževalni obrati gradbišč, sama uprava gradbišč, direkcija podjetja, večina obratov CO in nekateri sektorji gradbišč. Stremi se za tem, da se še tudi te preostale dele podjetja vključi v nagrajevanje po ekonomskih enotah, vendar ni tako lahko, če hočemo obdržati čiste principe nagrajevanja po ekonomskih enotah.

Na konkretno vprašanje pa je odgovor tale:

Realizacija železokrivcev je vsebovana v obračunu oz. situaciji kot posebna postavka in se jih zato lahko obračuna po efektivni storitvi ne glede na to, če delajo na samem objektu ali če je posebna železokrivska skupina za vse gradbišče.

Realizacija stranskih vzdrževalnih obratov pa je vsebovana v režiji in nima konkretnih obračunskih postavk. Zato obračunavanje takih enot ni tako enostavno in bi se dalo speljati le, če bi imeli ti obrati svoje knjigovodstvo in če bi svoje storitve fakturirali sektorjem. Tak način bi bil dosti kompliciran in bi zahteval še dodatno knjigovodsko osebje.

Dokler torej tak ali podoben sistem ni speljan, člani kolektiva stranskih obratov niso upravičeni do delitve presežka.

Druga možnost bi bila ta, da bi se stranski obrati nagrajevali nekako po povprečju presežkov ek. edince, katerim so pomagali. Toda ta način ni popolnoma v duhu nagrajevanja po ek. edinicah in ga zaenkrat odklanjamo. Ni pa izključeno, da se bomo morali poslužiti takega poenostavljenega sistema, če bomo hoteli vključiti vse delavce in uslužbenice Gradisa v ekonomske enote.

Kakor je že zgoraj omenjeno, se dela na tem, da se vključi še vse

ostale edince v ekonomske enote. Vsak predlog ali vsaka konstruktivna kritika obstoječega sistema nam je zelo dobrodošla.

Dostavek: Železokrivci z Jesenic so nam poslali daljše pismo, v katerem odgovarjajo na članek v Delu, ki ga je napisal Rudi Pregelj z Jesenic. Med drugim so zapisali tudi tole:

Če bi bili železokrivci samostojna ekonomska enota, bi si lahko neprimerno več delili, kot pa so zdaj dobili. Tov. Pregelj tudi omenja, da so delavci v obratih odvisni le od tarifne postavke. Vsi pa vemo, da dobe vsi tisti pri Gradisu, ki ne delajo po normi ali niso v akordu, vsake tri mesece še posebne nagrade po Pravilniku o nagrajevanju.

Potem še opozarjajo, da ni še vse v redu glede nagrajevanja in ekonomskih enot in tarifne politike. Vemo tudi, da ni vse v redu pri železokrivcih kot tudi ni vse v redu v delavnicah. Smatramo pa, naj bi take stvari, če komu niso jasne, najprej obravnavali na zasedanju upravnega odbora ali delavskega sveta gradbišča. Če tu ne bi prišlo do jasnosti, imamo še osrednji delavski svet in upravni odbor. To bi bilo nedvomno primernejša pot, kot pa spraševanje po časopisih.

Sem ter tja po Kranju

Ni dolgo tega, ko sem v kratkem navedel, kaj gradimo in kakšne so težave, sedaj, ob koncu leta, se pa ozrima nazaj in pogljemo, kaj smo naredili in kakšni so bili vzroki, da nismo več.

Naša lanska realizacija znaša 250 milijonov, kar ni veliko. Ni pa tako malo, če se upoštevava, da smo šele v avgustu krepkeje prijeli za delo, ko smo pričeli z deli na skladišču trgovskih podjetij in na Zlatem polju. Do konca tega leta smo zgradili naslednje objekte:

Zemeljska dela na športnem parku Triglava v Kranju. Vsa dela smo opravili strojno — s skreperji. Kanalizacija na desnem bregu Save je bila končana ob koncu julija; v dveh mesecih je bilo izkopanih 2000 m³ in položenih 600 m cevi. Tudi tu je bil večji del izkopa izvršen strojno — z bagrom.

Kmalu zatem smo začeli graditi most čez Soro v Medvodah, kjer smo imeli ogromne težave s fundiranjem. Pri tem težkem delu so se posebno odlikovali Brank, Lenardič, Krašna in Šahinovič Sabit. Delovodja je bil Vinko Čebašek.

Most čez Soro v Goričanah je bil dokončan januarja. Zgradili smo ga skupaj z Lesnim obratom iz Skofje Loke, ki je zgradil oder za most. Pomanjkanje železokrivcev se je na tem objektu posebno občutilo. Če bi le-teh imeli dovolj, bi bil most lahko že prej dokončan.

Dela na zavarovanju desnega brega Save smo morali že v septembru ustaviti zaradi visoke Save, ki je onemogočila vsako delo. Od takrat pa do danes še ni bilo dne, ko bi se lahko delalo. Nasprotno, v noči 7. na 8. december je Sava nenadoma tako močno narasla, da nam je napravila precejšnjo škodo na gradbišču. Polomila je v gramoz zabito zagatno steno in je precej odnesla s seboj, na levem bregu pa je odplavila ca. 800 m³ deponiranega gramozja. Škoda je ocenjena na ca. 1 milijon dinarjev, ker pa je objekt zavarovan, nam bo DOZ to povrnil. Na Zlatem polju lani nismo do-

segli plana, ker nam je že od začetka nagajalo slabo vreme, ni bilo kvalificirane delovne sile — tesarjev in železokrivcev, poleg tega pa smo še žerjav dobili z dvomesečno zamudo. V tem mesecu nam je priskočilo na pomoč Gradbeno vodstvo Maribor z zidarji in Gradbeno vodstvo Ljubljana z železokrivci. Za pomoč se jim lepo zahvaljujemo, še bolj pa bi bili veseli, če bi se to lahko zgodilo dva meseca prej. Na tem sektorju dela tudi »stara sablja« — zidar Janez Ovijač, ki s svojimi izkušnjami veliko pomaga mlajšim. Janez je bil tudi na sejmu gradbeništvu v Beogradu, o katerem je napisal podrobno poročilo, za kar ga moram še javno pohvaliti.

Na skladišču trgovskih podjetij smo plan sicer dosegli, vprašanje pa je, če bomo to mogli obdržati, saj še do danes, štiri mesece po pričetku del, še nismo dobili načrtov obrtniških del, čeprav smo zanje takoj zaposlili. Največ pohvale za delo prav gotovo zasluži železokrivce Benko Štefan, njemu pa sledijo tesarji Sušnik, Svečak in Žbil. Da se razumemo: pohvalo zaslužijo skoro vsi delavci, omenjeni pa še posebno izstopajo. Pri tem ne smem pozabiti delovodja Marjana Golca, brez katerega ne bi dosegli toliko, kot smo.

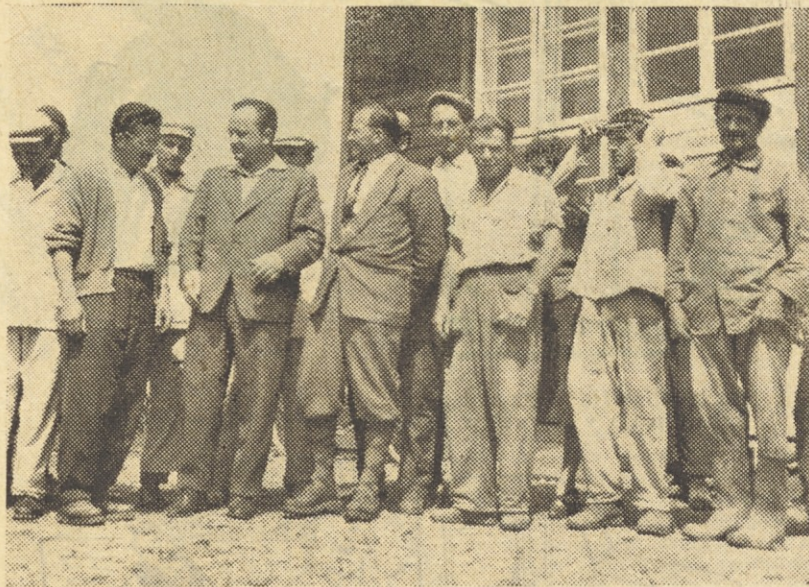
V rekordnem času smo zgradili upravno zgradbo. Štiri mesece po pričetku del smo se že vselili. Delovodja je bil spet Marjan Golc. Uredili smo tudi delavsko naselje in sprejeli kanalizacijo v dolžini 500 metrov.

Na mostu čez Kokro se še vedno vrše preddela. Kljub temu pa je nujno, da se na objekt dodeli delovodja, vsa njegova dela do sedaj opravlja stavbovodja Primožič in pomožni delovodja miner Vičič.

Za leto 1961 nimamo predvidenih nobenih novih del, ker moramo dokončati letos prevzeta dela. Realizirati moramo še enkrat več kot lani, za to pa bo treba veliko sredstev, kot smo jih imeli lani na razpolago. — jan

Tovariš Janžekovič, kot dober šef komerciale večkrat pregleda tudi hrano v menzah

Temelji za bodoče skladišče hmelja v Zalcu so že zabetonirani. Na sliki skupina članov kolektiva ekonomske enote Zalec

Iz otroških ust

Stiriinpolletni Boris je tudi videl Sekou Tourreja. Doma se očka in mamica ne moreta zediniti, ali je po rodu iz Gvineje ali iz Gane. Boris nekaj časa posluša, nato pa se odločno obrne k očku: »Veš, očka, kar tiho bodi. Ti nič ne veš. Jaz sem ga pa videl in vem, da je iz Afrike, saj je čisto črn.«

To pa se je zgodilo, ko je bilo Borisu dve leti. Znanec Jože je pripovedoval, da gre na večerjo k

»Levu«. Na vprašanje, če vedno je pri »Levu«, pojasni, da gre dostikrat tudi k »Sokolu« ali pa k »Mačku«. Boris se začne pa smejeti in pravi:

»Mamica, ali stric Jože kdaj tudi pri ljudeh je?«

Nedavno tega je Borisova babica naložila na krožnik napolitanke in mu dejala, naj jih nese gostu v sobo. Boris pa pred gostom vse napolitanke strese po tleh. Babica se opraviči in pravi, da bo takoj prinesla druge.

Boris pa: »Babica, saj jih nimaš!«

BREZ BESED

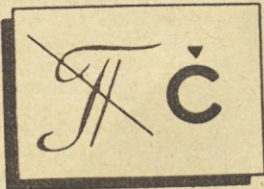
Razgovor na Ravnah

Okrajni gradbeni inšpektor: »Zakaj Gradis' zida samske domove kljub prepovedi, saj še nima gradbenega dovoljenja.«

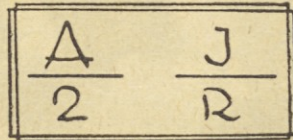
Načelnik za gospodarstvo raven-ske občine: »Saj jih ne zida; najbrž le čuvaj zaradi dolgega časa ponoči položi kakšno šaro.«

Na plavalni tekmi z Litostrojem so bili med drugimi disciplinami tudi skoki v vodo, ki jih je sodniški zbor ocenjeval z dviganjem prstov. Delovodja tov. Keršmanc ki je tudi kot sodnik ocenjeval skoke je brez razlike za vsak skok dvignil najvišjo oceno vseh 10 prstev. Nekdo iz publike se oglasi: »Kako pa sodite? Tale pa ni zaslužil 10 točk!« »Že s tem, da si je solob npr! skočiti v vodo, jih zasluži 10«, ga je zavrnil objektivni sodnik.

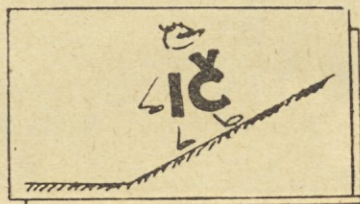
REBUSI

Upravnik CO Maribor

Do nedavna polir na Ravnah

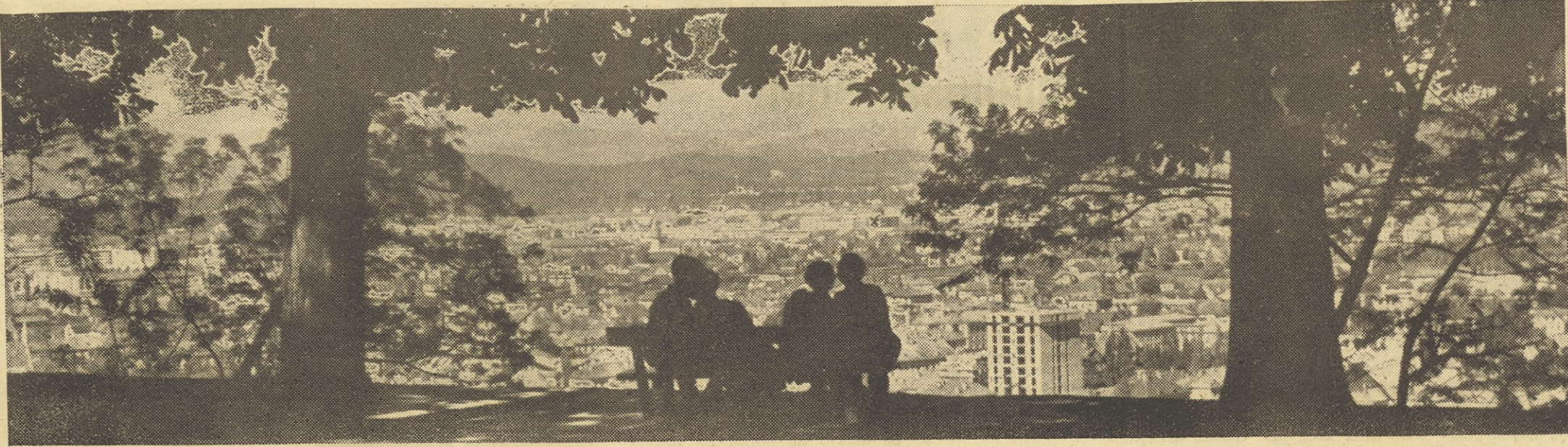

Tehnik na gradbišču Ljubljana

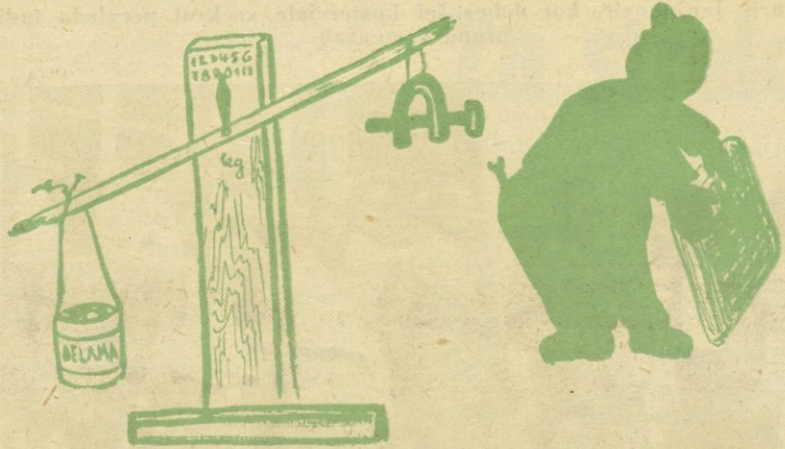

S seje sindikalnega odbora. Predsednik tovariš Lorenčič: Ali ima še kdo kakšen vmesen predlog k prvemu delu mojega referata? Glas iz ozadja: Da bi še letos končali sejo!

NEKOČ V PODVELKI
Menda ne mislite kar takole v Dravo?

Ceprav še sneg pokriva zeleno odejo — bo kmalu spet spomlad in življenje na klopcih na Ljubljanskem gradu bo zopet oživel, od koder bo lep razgled na Ljubljano...

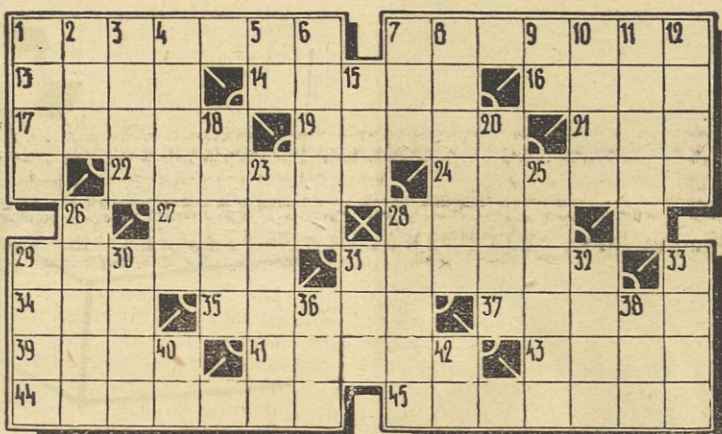

Racionalizacija v Ravnah. Zakaj imajo v Ravnah v skladišču vedno toliko viška?

- Kam pa ti Janez?
- Po prasiča za 15-letnico Gradisa.
- A tov, obratovodja tudi?
- Saj veš, on pa je za mero.

Križanka

Vodoravno: 1. eden izmed najstarejših sindikalnih funkcionarjev v našem podjetju (Edo), 7. zdravilo proti glavobolu, 13. tovarna ključavnica v Dekanah pri Kopru, za katero je zgradil obratne prostore »Gradis«, 14. predsednik Upravnega odbora Centralnega delavskega sveta našega podjetja (inž. Branko), 16. tovarna hladilnikov v Bistrici pri Mariboru, 17. okrog, 19. tabornik, gozdovnik, 21. nagel umik, pobeg, 22. popravilo, obnova, 24. namera, cilj, 27. zapor, 28. otroški izraz za žuželko, 29. nagovarjati v množini, 31. sobica, kj ne dobiva svetlobe skozi okno, marveč iz sosedne sobe, 34. žensko ime, 35. otok v Jonskem morju, Odisejeva domovina, 37. ne gost, 39. najpomembnejši indonezijski otok, 41. ednjica, 43. čedno, zalo, 44. ladja za prevoz vlakov, 45. izletniški vrh v Polhograjskih dolomitih.

Navpično: 1. sedež za več ljudi, 2. potočna žival, 3. rimski bog ljubezni, 4. srednjeveška bojna ladja na vesla, 5. različna soglasnika, 6. žensko ime, 7. oddelek starorimske legije, 8. predsednik UO — OGP Ljubljana v letu 1960 (Nadan), 9.

sosednji črki v abecedi, 10. vodna žival, 11. nazivi, 12. spodnja okončina, 15. kratica za »strojno-kovinsko tovarno«, 18. biti lastnik česa, 20. skupina šotorov, 25. pripisovanje krivde, 25. železna kljuka, 26. gradbeni delavec, 28. tekoča umazanija, 29. večkratni predsednik DS v Mariboru (Vinko), 30. osvežujoča pijača, 31. če, 32. britansko oporišče v južni Arabiji, 33. lahkoatletska disciplina, 36. pripadnik zahodne skupine starih Slovanov, 38. pripovedne pesnitve, 40. vzklík, 42. visoka igralna karta.

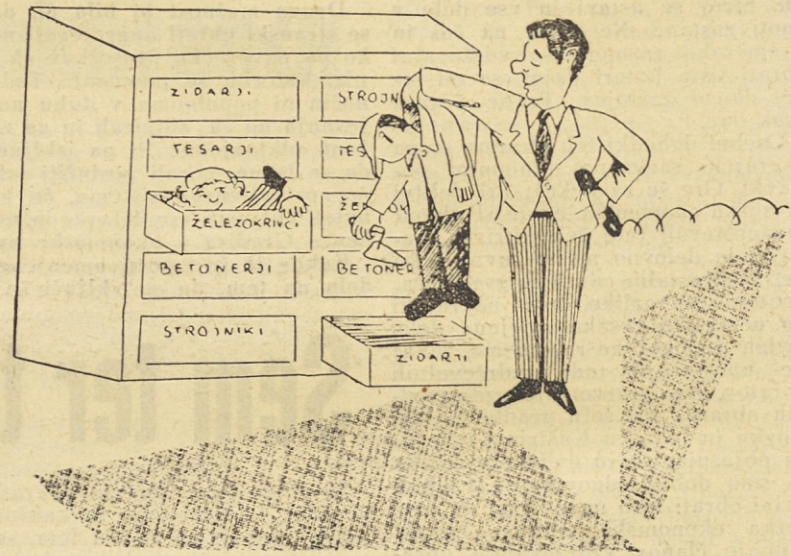
Rešitev križanke

Vodoravno: 1. motel 5. nogomet, 11. ef, 12. potok, 14. mere, 15. des, 17. Sever, 19. Lah, 20. Vrla, 22. Kappel, 24. rt, 25. otehi, 27. kanal, -n, 28. Dekani, 30. MTT, 31. ri, -e, 32. omelo, -a, 34. Kuc, 35. kvasiti, 37. kaša, 38. uren, 39. rogovje, 41. muc, -k, 43. komat, -d, 45. eh, 46. mak, 48. rediti, -t, 50. Rakef, 52. temen, 53. NK, 55. Carlo, 57. riža, 58. oda, 60. ožina, 62. Rim, 63. Sora, 65. arena, 67, ni, 68. trasant, 69. obrat.

Še enkrat: Volki, pozor!

V zadnji številki Gradisovega vestnika je v rubriki »Gradisov humor« pod gornjim naslovom prav tako duhovita vsebina kot je levo poleg nje očarljiva slika »Na francoski rivieri«. Avtorja sta verjetno različni osebi?

Hotel bi samo opozoriti pisca članka, da so se nagrade na volčje glave dvignile, ker dobiš že 50.000 din. Kdor mi tega ne verjame, naj prečita v »Delu«, nekaj tednov nazaj, v katerem je lepo opisano, kako je dr. Lavrič iz javnega pravobranilstva LRS Ljubljana ustrelil velikega volka in dobil nagrado 50 tisoč din. Resnico potrjuje v članku še slika srečnega lovca z žrtvijo na tleh. Nastane samo še vprašanje: »Ali je kriv urednik, ker je tako pozno objavil duhovitost — in so se med tem nagrade dvignile, ali pa ni avtor dobro upoznan z nagradami za trofeje?« F. V.

Ko bi imel šef kadrovske službe tako omaro!

»Pika« in novoletna križanka

Besedo smo držali. Žrebanje novoletne križanke se je izvršilo pred petčlansko komisijo, ki so jo sestavljali: ing. Drago Sever, Lojze Cepuš, Jože Lorenčič, Marina Ahlin in Jožica Gostinčar. Listke pa je vlekla mala Marjetka Piškurjeva. S tresočo roko je izvlekla prvo številko — 129. Kdo neki je, to je bilo prvo vprašanje komisije.

»Tov. Debevc«, je odgovorila Marinka, ko je odprla prvo kuverto. Odgovori so pravilni in tov. Debevc je dobil prvo nagrado 2.000 dinarjev.

Pika je zopet segla v klobuk in izvlekla drugo številko 135 — Mrak Marija iz Kopra. Komisija je pregledala rešitve, žal številka 68 vodoravno ni bila pravilna, zato je komisija nadaljevala z žrebanjem. št. 140 Marinka Škerjanc — zopet ista napaka. Pika je nadaljevala s srečo. Štev. 118 ing. Silvo Erjavec z Jesenic — odgovori pravilni. Tako je prejel drugo nagrado v višini 1.000 dinarjev.

K novoletni križanki smo sprejeli tudi več dopisov. Tako nam med drugim tov. Gabriela Korošec piše naslednje:

Nestrno pričakujem vsak mesec »Gradisov vestnik«, ki je zelo zabaven in zanimiv. Prav posebno pa me zanima križanke in bi želela, da bi bila vedno nagradna. L. C.

ing. Dragovan Sever je videl »Abrahama«

Žrebanje nagradencev novoletne križanke. — Namesto vrečke smo pri žrebanju uporabili klobuk fov. ing. Severja in mala Pika je izvlekla prvo številko